

(2. VI. 2.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de aanbieding van het wetsontwerp tot vaststelling van het VIde hoofdstuk der Staatsbegroting heeft ondergeteekende de eer op het navolgende de aandacht te vestigen.

Na de beslissing bij de begroting voor het loopende jaar genomen betreffende den bouw van een pantserschip en na het tot stand komen eener regeling, waardoor wijziging van de Oosterdoksluizen te Amsterdam is verzekerd, is met den bouw van het bedoelde pantserschip een aanvang gemaakt.

Tot voortzetting van dien bouw wordt bij dit wetsontwerp een bedrag aangevraagd van f 2 483 000 ter verdere gereedmaking van de stoomwerktuigen en ketels en der uitrustingsgoederen, alsmede tot betaling van het voornaamste gedeelte der aan te schaffen pantserplaten en van een deel der bewapening.

In aansluiting aan hetgeen omtrent dit schip werd medegedeeld bij de beraadslagingen over de begroting van het loopende jaar, zij hier vermeld, dat de afmetingen zullen bedragen: lengte over alles 101,50 M., grootste breedte 17,10 M., diepgang, toegeladen met 700 ton kolen, 6,15 M., waterversplaatsing 6525 ton.

De bewapening, zooals die door zijn ambtsvoorganger was vastgesteld, zoude bestaan uit: 4 kanons van 24 c.M. lang 40 kalibers, opgesteld in twee barbette-torens op voor- en achterschip; 4 kanons van 15 c.M. lang 40 kalibers, in gesloten schilden; 10 kanons van 7,5 c.M. met schilden.

Voor munitieberging is gerekend op 75 schoten per kanon van 24 c.M. en 150 schoten voor elk der overige kanonnen.

De bescherming van het schip bestaat uit gehard nikkelstaal (Krupp's patent) in de volgende afmetingen:

Gordel breed 2,10 M., dik 150 m.M.; voor- en achtereinden 100 m.M.; commando- en barbette-torens 250 m.M.; onderbouw barbette-torens 180 m.M.

De afmetingen der schilden van de kanonnen zijn gelijk aan die der overeenkomstige kanonnen bij de marine in gebruik.

Het gewelfde pantserdek heeft 50 m.M. dikte.

De vaart is bepaald op 16 mijl.

Het schip bevat een volledig logies voor een vlagofficier, voor een kapitein ter zee, commandant, en voor een kapitein-luitenant ter zee als eerste-officier, verder ruimte voor 18 subalterne officieren, 10 adelborsten of officieren van gelijken rang, terwijl de geheele bemanning op $\pm$ 470 koppen werd gesteld, waarvan 380 Europeanen. Ruimte voor victualieberging voor 10 weken is beschikbaar.

Wat de voor dit schip vastgestelde bewapening betreft, wenscht ondergeteekende het navolgende op te merken:

Hoewel het kanon van 24 c.M. lang 40 kalibers, ongetwijfeld een voortreffelijk wapen kan worden genoemd, zoo mag toch niet worden voorbijgezien, dat de hoofdbewapening van de moderne pantserscheepen tegenwoordig vrij algemeen uit zwaarder geschut bestaat en alzoo de voorgestelde bewapening bij die van bedoelde schepen in kaliber — dat is in doorboringsvermogen — ten achter staat. Waar in verband met de aan dit schip toegedachte snelheid het een eventueelen vijand in het begin van het gevecht mogelijk zal zijn, bij nog behoorlijke kans van treffen, den gevechtsafstand zóó te kiezen, dat onze projectielen zijn scheepspantser niet kunnen doorboren, terwijl de projectielen uit zijn geschut geschoten, dit bij ons pantser wel kunnen doen, verdient het naar de overtuiging van ondergeteekende alleszins aanbeveling het kaliber van het aan boord van dit schip op te stellen zwaar geschut op te voeren tot 28 c.M., al moet daarvoor de hoofdbewapening van 4 tot 2 kanonnen worden gereduceerd. Hij acht het daarom zijn plicht het voorstel te doen om deze

mogelijk gebleken wijziging alsnog in de bewapening van het schip aan te brengen, waarbij hij aantekent, dat dientengevolge de kosten van het schip niet zullen stijgen.

Nog zij hierbij aangeteekend, dat aan deze wijziging van de hoofdbewapening van dit schip het niet hoog genoeg te schatten voordeel verbonden is, dat de in verband daarmee te wijzigen munitiebergplaatsen een grooter aantal schoten per kanon zullen kunnen bevatten, waardoor het schip langer den strijd zal kunnen volhouden.

Voor den afbouw van het pantserschip *Heemskerck*, welke, omdat niet alles tijdig gereed komt, aan het einde van het loopende jaar niet geheel beëindigd zal kunnen zijn, wordt nog een bedrag aangevraagd van f 75 500, terwijl voor de gereedmaking der 4 torpedobooten, waarvan de bouw in het loopende jaar is aangevangen, nog benodigd is een bedrag van f 256 100; zoodat voor nieuwen aanbouw in het geheel op dit hoofdstuk wordt aangevraagd een bedrag van f 2 814 600.

Worden dus thans slechts de bedragen aangevraagd, vereischt voor de voortzetting van den bouw van het pantserschip 1907 en de afwerking van de in genoemd jaar op stapel gezette torpedobooten en voor het pantserschip *Heemskerck*, — de overtuiging van de Regeering, dat zeer spoedige herziening en aanvulling van onze defensiemiddelen aan de zeezijde noodzakelijk is, zal haar nopen zoodra mogelijk voorstellen aan de Staten-Generaal te doen aangaande de kustverdediging.

Nadere voorstellen omtrent verdere reorganisatie of tot opheffing van het korps mariniers worden bij deze begroting niet gedaan, omdat ondergeteekende van meening is, dat na de laatstelijk in de Staten-Generaal op de voorstellen van zijnen ambtsvoorganger genomen beslissing, ten opzichte van dit onderwerp het innemen eener afwachtende houding geboden is.

Intusschen, hoe men ook over de wenschelijkheid van het al of niet behouden van het korps mariniers als onderdeel der zeemacht moge denken, bij ondergeteekende staat het vast, dat bij eene beoordeeling van deze aangelegenheid in de eerste plaats gedacht moet worden aan de noodzakelijkheid tot het voltallig houden van het voor de vloot benodigde personeel en dat, zoolang niet de zekerheid kan worden verkregen, dat in het gemis van de mariniers op andere wijze kan worden voorzien, om die reden reeds tot de opheffing van het korps niet zou mogen worden overgegaan.

Ondergeteekende is voorts ten volle doordrongen van de waarheid, dat het ter beschikking hebben van een korps vrijwilligers als dat der mariniers, het resultaat is van reeds gedurende zeer langen tijd voortgezette zorg van de Regeering en van de langdurige en groote toewijding en den ijver van zooveelen, die meer direct met de vorming en opleiding van dat korps waren belast en invloed konden uitoefenen op de militaire eigenschappen daarvan. Daarom kan van hem ook geen voorstel verwacht worden om dit korps op te heffen, alvorens hem overtuigend blijken mocht, dat het inderdaad overtollig en voor geen andere bestemming te benutten is. En waar nu, zooals hiervoren in deze Memorie reeds werd medegedeeld, de Regeering eerlang aan de goedkeuring der Staten-Generaal voorstellen hoopt te kunnen indienen tot het in goeden staat brengen van onze weermiddelen aan de zeezijde, daar zal bij de formulering dier voorstellen mede overwogen worden of het niet de voorkeur zou verdienen om de bezetting van de zeefronten der kust-versterkingen aan de Marine op te dragen, een vraag waarvan het antwoord, indien het bevestigend mocht luiden, van grooten invloed zou kunnen zijn op den toekomstigen werkkring van het korps mariniers.

In afwachting van het tijdstip, waarop omtrent deze aangelegenheden eene beslissing zal zijn genomen, wordt door ondergeteekende het noodige verricht om den toestand van het korps, in verband met de laatstelijk tot stand gekomen maatregelen tot lotsverbetering en tot opheffing van de afzonderlijke administratie daarvan, te consolideeren. Een wetsontwerp tot wijziging der pensioeneischen ten behoeve der officieren van administratie van het korps mariniers zal de Kamer eerlang bereiken.

Ten slotte de sterkte van het korps; waar deze, wanneer zij beperkt blijft tot de sterkte, zooals die was op 1 Juli 1907, beslist onvoldoende is voor den gewonen dienst en daarbij eene zeer hinderlijke wanverhouding bestaat tusschen het aantal onderofficieren en dat der minderen, acht ondergeteekende het zeer gewenscht, dat in de onlangs tot stand gekomen regeling deze wijziging wordt gebracht, dat aan den Minister van Marine de bevoegdheid wordt verleend de aanneming van mariniers te

regelen naar de behoefte van den dienst in dier voege, dat de sterkte van het korps niet zal mogen worden opgevoerd boven die, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 9 September 1904 n°. 43.

Het artikel Werving, enz. is, ten einde de Kamer in staat te stellen zich in beginsel hierover uit te spreken, met een klein bedrag verhoogd.

Bij de begrooting voor het dienstjaar 1907 werd door den ambtsvoorganger van ondergeteekende onder meer het voorstel ingeleid om twee torpedobooten type-*Ophir* in aanbouw te brengen en deze te bestemmen tot versterking van het Nederlandsch eskader in Oost-Indië. Staande de behandeling van die begrooting werd evenwel de gedane aanvraag, ook wat betreft de torpedobooten, gewijzigd, en werden in stede van een schip voor Nederland en twee torpedobooten voor Oost-Indië, een schip voor Indië en nog twee torpedobooten voor Nederland toegestaan. Zou ondergeteekende, indien daarbij uitdrukkelijk geconditionneerd ware, dat ook van de twee aanvankelijk aangevraagde torpedobooten de bestemming gewijzigd werd — wat niet geschied is — zich ontslagen kunnen rekenen van het geven van eenige toelichting omtrent het feit, dat bij deze begrooting geen voorstel wordt gedaan tot uitzending van bedoelde torpedobooten, thans staat de zaak anders en moge het volgende dienen:

Uit hetgeen aangaande deze aangelegenheid voorkomt in de Memorie van Toelichting tot de begrooting van 1907 blijkt, dat het in de bedoeling van ondergeteekende's ambtsvoorganger heeft gelegen om zoolang nog niet over de door hem gewenschte torpedobooten van het type jagers of vernielers kan worden beschikt, het Nederlandsch eskader in Oost-Indië met 2 torpedobooten, type-*Ophir* te versterken, ten einde, zoo noodig, te kunnen dienen voor aanvallen op des vijands groote schepen op groter afstand van de kust ook bij bewogen zee en voor verkenningdienst.

Naar ondergeteekende's meening zijn echter de torpedobooten type-*Ophir* ongeschikt om deel uit te maken van een *los van de plaatselijke verdediging opredend* eskader.

Die booten zouden toch, onder ongunstige omstandigheden van weer en wind van eenigen duur, zeker de bewegingen van dit eskader belemmeren.

Door hare groote bewegelijkheid zouden na betrekkelijk korten tijd van doorgestaan slecht weer of veel bewogen zee, de bemanningen in volslagen uitgeputten toestand komen te verkeer en buiten staat zijn om nog de diensten te verrichten, welke juist dan wellicht van haar zouden moeten worden gevergd. Op grond van een en ander acht ondergeteekende de toevoeging van torpedobooten type-*Ophir* aan het Nederlandsch eskader een beslist nadeel voor de gevechtswaarde en de gevechtsgereedheid van dat eskader, een maatregel dus, waartoe hij zijne medewerking niet mag verleen.

Waar ook bij ondergeteekende de overtuiging vaststaat, dat voor de versterking van onze Nederlandsche zeemacht in Oost-Indië het noodzakelijke en mogelijke zal moeten worden verricht, wenscht hij, alvorens voorstellen te doen, welke tot dit doel zullen kunnen leiden, evenwel eerst nog het rapport af te wachten van de Staatscommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 3 Augustus 1906 n°. 39, waarin ook voorstellen zullen zijn vervat tot vaststelling van eene voor de verdediging van onze Oost-Indische bezittingen het best geoordeelde vlootformatie.

Overeenkomstig de mededeelingen, gedaan bij de indiening der begrooting voor het loopende jaar betreffende de waarde die gehecht wordt aan een deel van het oudere materieel, is voortgegaan met de opruiming van hetgeen daarvan als overtollig beschouwd moest worden.

Het aanhouden van de vier riviervaartuigen, hetgeen wenschelijk geacht werd, is intusschen niet geheel mogelijk gebleken, omdat een der vier bedoelde vaartuigen wegens achteruitgang van de stoomketels en van meerdere andere inrichtingen uit dienst gesteld moest worden en niet meer voor indienststelling in aanmerking komt.

Het eindcijfer van dit hoofdstuk der Staatsbegrooting is geraamd op een bedrag van f 18 385 651,46, zijnde f 508 418,87⁵ meer dan het voor 1907 toegestane bedrag van f 17 878 232,58⁵. Rekening houdende met de inkomsten uit de begrooting, welke verantwoord worden bij de Wet op de Middelen, moet het eindcijfer verminderd worden met een bedrag van f 3 165 175

als hieronder gespecificeerd, tegen f 2 972 281 voor het dienstjaar 1907:

Bijdragen voor de opleiding van adelborsten. . . f	37 300
Bijdragen voor de opleiding van adspirant-administrateurs	2 250
Bijdragen voor de opleiding van adspirant-machinisten.	10 100
Opbrengst van den verkoop van onbruikbare en overtollige goederen	30 000
Opbrengst van den verkoop van de schepen <i>het Loo</i> en <i>Merva</i>	20 000
Opbrengst van rechten van zegel, registratie en leges, zoomede van invoer en accijnzen	136 100
Opbrengst van den verkoop van Nederlandsche en West-Indische kaarten	1 275
Opbrengst van loodsgelden	2 900 000
Bezoldiging van het personeel bij de verlichting op de Wester-Schelde en in hare mondingen, welke ingevolge tusschen België en Nederland bestaande overeenkomst van 31 Maart 1886 (<i>Staatsblad</i> n°. 80) komen ten laste van België.	9 350
Opbrengst wegens het weghalen der spoeling en van den afval van levensmiddelen in de drie marinedirectiën Willemsoord, Amsterdam en Hellevoetsluis.	2 000
Gedeeltelijke terugstorting van verstrekte gelden voor het inrichten en drijven van scheepstoko's	4 800
Vergoeding door België van de kosten voor plaatsing, verplaatsing, herstelling en bijvulling van lichtboeien op de Wester-Schelde.	12 000

Totaal . . f 3 165 175

ten gevolge waarvan het eindcijfer voor 1908 te stellen is op f 15 221 476,46 tegen f 14 905 951,58⁵ voor 1907, zijnde f 315 524,87⁵ meer.

Gesplitst in militaire en niet-militaire uitgaven werd voor het dienstjaar 1907 toegestaan en wordt voor het dienstjaar 1908 aangevraagd:

Militaire uitgaven f 14 466 595,58 ⁵ f 15 175 738,46	
Niet-militaire uitgaven. 3 351 637,00 3 150 913,00	
Onvoorzien 60 000,00 60 000,00	

Totaal f 17 878 232,58⁵ f 18 386 651,46

Voor 1908 wordt alzoo aangevraagd voor militaire uitgaven meer f 709 142,87⁵ en voor niet-militaire uitgaven f 200 724 minder.

Zooals gezegd, is, ongerekend de inkomsten uit de begrooting, het eindcijfer van dat hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1908 f 18 386 651,46, zijnde f 508 418,87⁵ meer dan het toegestane bedrag voor 1907.

Tot nadere aanwijzing van dit hoogere cijfer moet in eene vergelijking getreden worden van de op verschillende afdeelingen van de begrooting voor het dienstjaar 1907 toegestane bedragen met de op dezelfde afdeelingen aangevraagde sommen voor 1908, waartoe onderstaand overzicht moge dienen.

	1907.	1908.
Iste AFDEELING.		
Militaire uitgaven.		
Actieve Zeemacht.		
Iste Onderafdeeling.		
Kosten van beheer en administratie	f 412 008,33 ^s	f 423 189,23
IIde Onderafdeeling.		
Materieel der Zeemacht en van 's Rijks maritieme etablissementen en inrichtingen .	6 439 119,00	6 975 162,00
IIIde Onderafdeeling.		
Personeel der Zeemacht . .	5 109 559,75	5 162 156,73
IVde Onderafdeeling.		
Militaire Hydrographie . .	37 750,00	38 687,50
Vde Onderafdeeling.		
Pensioenen, onderstanden, wachtgeldenz.	2 468 158,50	2 576 543,00
2de AFDEELING.		
Niet-militaire uitgaven.		
Loodswezen, betonning, bebakening, verlichting en hydrographie		
Iste Onderafdeeling.		
Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting . .	3 045 339,00	2 827 737,00
IIde Onderafdeeling.		
Hydrographie	42 586,00	43 881,00
IIIde Onderafdeeling.		
Pensioenen, onderstanden, wachtgeldenz.	263 712 00	279 295,00
3de AFDEELING.		
Onvoorziene uitgaven . . .	60 000,00	60 000,00
Totaal . . .	f 17 878 232 58 ^s	f 18 386 651,46

Waaruit dus blijkt, dat het meerdere een gevolg is van *hoogere* raming van de

Iste AFDEELING. Iste Onderafdeeling.	
Kosten van beheer en administratie, met.	f 11 180,89 ^s
Iste AFDEELING. IIde Onderafdeeling.	
Materieel der zeemacht en van 's Rijks maritieme etablissementen en inrichtingen, met	536 043 00
Iste AFDEELING. IIIde Onderafdeeling.	
Personeel der zeemacht, met	52 596,98
Iste AFDEELING. IVde Onderafdeeling.	
Militaire Hydrographie, met	937,50
Iste AFDEELING. Vde Onderafdeeling.	
Pensioenen en onderstanden enz., met.	108 384,50
2de AFDEELING. IIde Onderafdeeling.	
Hydrographie, met.	1 295,00
2de AFDEELING. IIIde Onderafdeeling.	
Pensioenen en onderstanden enz., met.	15 583,00
Totaal meer	f 726 020,87 ^s

waartegenover *lagere* raming van de 2de Afdeeling,

Iste Onderafdeeling:
Loodswezen, betonning, bebakening enz. . . met f 217 602,00
Blijft meer f 508 418,87^s

Tot toelichting der hoogere bedragen, welke op de verschillende afdeelingen van dit hoofdstuk zijn aangevraagd, wordt beleefdijk verwezen naar de mededeelingen, vervat in deze Memorie, naar de toelichtingen in den uitgewerkten en toelichtenden staat, behoorende bij de raming van kosten, en naar het vergelijkend overzicht der bedragen, welke respectievelijk op genoemden staat voor het dienstjaar 1907 en dien voor 1908 zijn uitgetrokken (zie bijlage C).

Iste AFDEELING.

Militaire uitgaven.

Iste Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 423 189,23 tegen f 412 008,33^s voor 1907 op de Iste onderafdeeling toegestaan.

Het verschil is een gevolg van hoogere raming van:

Art. 2. Jaarwedden van den secretaris-generaal en van de verdere ambtenaren f 2 822,50^s

Art. 7. Activiteitstraktementen enz. van het militair personeel bij 's Rijks werven 716,00

Art. 8. Kosten voor het korps ingenieurs . . . 3 122,22

Art. 9. Jaarwedden van de ambtenaren bij 's Rijks werven 200,00

Art. 10. Periodieke traktementsverhoogingen van de klerken bij 's Rijks werven 950,00

Art. 11. Bureau- en lokaalbehoefden (werven) . 1 650,00

Art. 12. Waschloon van nachtlegervoorwerpen van personeel aan den wal 500,00
(Art. 11 a begrooting 1907.)

Art. 13. Bezoldiging van het personeel bij de inspectie enz. van 's Rijks instrumenten 100,00
(Art. 12 begrooting 1907.)

Art. 14. Onderhoud enz. van het verificatiegebouw, bureau- en lokaalbehoefden verificatie zee-instrumenten en tijdseininrichtingen. 3 250,00
(Art. 13 begrooting 1907.)

Totaal meer . . . f 13 310,72^s

Waar tegenover eene *lagere* raming van:

Art. 3. Periodieke traktementsverhoogingen van de klerken, enz. f 4,16^s

Art. 4. Bezoldiging van de officieren, ingenieurs enz. bij het Departement. 2 041,66^s

Art. 6. Activiteitstraktementen, enz. van het personeel van den marinestaf 84,00

Totaal minder . . . 2 129,83

Blijft meer . f 11 180,89^s

IIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 6 975 162 tegen f 6 439 119 bij de IIde onderafdeeling der begrooting voor 1907 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel, in den toelichtenden staat verklaard, is een gevolg van hoogere raming van:

Art. 16. Aanschaffing van materialen f 763 840
(Art. 15 begrooting 1907.)

Art. 18. Aanschaffing, wijziging, onderhoud en herstelling van geschut, projectielen, enz. 560 230
(Art. 17 begrooting 1907.)

Art. 21. Aanschaffing van steenkolen 75 500
(Art. 20 begrooting 1907.)

Art. 22. Kosten buitenslands gemaakt tot herstelling van schepen, enz. 5 500
(Art. 21 begrooting 1907.)

Art. 23. Bezoldiging en toelagen van mindere geëmployeerden en werklieden. f	19 080
(Art. 22 begroting 1907.)	
Art. 24. Bezoldiging van de bemanning der werkvaartuigen	50
(Art. 23 begroting 1907.)	
Art. 27. Onderhoud en herstelling van gebouwen, enz.	4 050
(Art. 26 begroting 1907.)	
Art. 28. Aanschaffing en herstelling van werktuigen op de werven	7 950
(Art. 27 begroting 1907.)	
Art. 29. Kosten in verband met de defensie. .	9 000

Totaal meer . . . f 1 445 200

Waartegenover lagere raming van:

Art. 17. Aanbouw bij particulieren f	668 000
(Art. 16 begroting 1907.)	
Art. 19. Aanschaffing, wijziging, onderhoud en herstelling van torpedo's, lanceerinrichtingen enz.	126 854
(Art. 18 begroting 1907.)	
Art. 20. Aanschaffing en herstelling van scheepstoomwerktuigen . .	102 000
(Art. 19 begroting 1907.)	
Art. 26. Aanbouw, aanschaffing of aankoop van gebouwen, enz. . . .	12 303
(Art. 25 begroting 1907.)	
Totaal minder	909 157

Blijft totaal meer . . . f 536 043

Uit het vergelijkend overzicht betreffende de sommen voor deze onderafdeeling thans aangevraagd en voor 1907 toegestaan, als bijlage A bij deze Memorie gevoegd, blijkt dat:

voor aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daar- onder begrepen artillerie- en torpedobewapening wordt gevraagd f 2 814 600, zijnde f 302 635 meer dan voor 1907 werd toegestaan;

voor herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst f 1 719 200, zijnde f 160 055 meer dan voor 1907 werd toegestaan;

voor conservatie van reserveschepen en hunne uitrustings- goederen f 136 000, zijnde f 2 700 meer dan voor 1907 werd toege- staan;

voor aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad f 957 500, zijnde f 187 000 meer dan voor 1907 werd toegestaan;

voor aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen, f 235 630, zijnde f 163 824 minder dan voor 1907 werd toegestaan;

voor aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werf- inrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen f 715 732, zijnde f 52 747 meer dan voor 1907 werd toegestaan;

voor algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen f 396 500, zijnde f 5 270 minder dan voor 1907 werd toegestaan.

Voor de plannen van aanbouw, onderhoud en herstelling wordt, voor zoover deze niet reeds hiervoren behandeld zijn, verwezen naar bijlage C, behorende bij deze begroting.

Draadlooze telegraphie.

Art. 16. In aansluiting met de mededeelingen te vorigen jare over dit ontwerp verstrekt, kan thans worden medegedeeld, dat na aankomst van Hr. Ms. pantserschip *Koningin-Regentes* in

Nederlandsch-Indië, de schepen van het Nederlandsch eskader aldaar alle voorzien zullen zijn van toestellen voor draadloze telegraphie en wel drie met toestellen van 500 en twee met toestellen van 200 K.M. draagwijdte. Op deze begroting zijn de noodige gelden aangevraagd om deze beide laatste te ver- vangen door toestellen van 500 K.M.; zij kunnen dan na reparatie en completeering worden gebruikt voor 2 schepen type-*Kortenaar*. Hiermee zullen dan ook alle schepen in Nederland, die daarvoor in aanmerking komen, van toestellen voor draadloze telegraphie zijn voorzien.

Militaire loods en.

Art. 29. Aan de vrijwillige vervulling der betrekking van militair loods — het getal loods en met aanstelling tot militair loods bedraagt 23 — is voor het loodspersoneel het nadeel ver- bonden dat het tijdens de jaarlijksche vaar oefeningen in vredes- tijd financieel in minder gunstige positie verkeert dan gedurende de uitoefening van het loodsbedrijf.

Om hierin te gemoet te komen en den lust tot het zich voor die betrekking beschikbaar stellen aan te wakkeren, wordt voorgesteld den militairen loods eene jaarlijksche toelage van f 100 toe te kennen.

Schieten met geschut.

* Art. 36. Met beleefde verwijzing naar hetgeen ter zake is medegedeeld op blad. 4 der Memorie van Antwoord op het Eindverslag der Commissie van Rapporteurs uit de Eerste Kamer over de begroting voor het loopende jaar, heeft de onderge- teekende de eer nog het volgende mede te deelen.

Naar aanleiding van de door de commissie tot herziening van de voorschriften voor de schietoefeningen met geschut ingediende voorstellen wordt thans eene nieuwe wijze van op- leiding der kanonniërs gevolgd, waarbij meer aandacht wordt gewijd aan het verkrijgen van practische bedrevenheid in het schieten en de theoretische opleiding tot het bepaald noodige wordt beperkt. De schietoefeningen op de vloot zullen voortaan aan die op het artillerie-instructieschip aansluiten, waarbij ge- leidelijk hogere eischen van trefzekerheid en vuursnelheid worden gesteld.

Ter aanmoediging van den lust om deel te nemen aan de opleiding tot het verkrijgen van het brevet van kanonniër is bij de raming van art. 33 dezer begroting gerekend op eene verhooging van de maandelijksche toelage van alle kanonniërs der 1ste klasse van f 4 tot f 5 en van die kanonniërs der 2de klasse, wier brevet dagteekent van na 1 Augustus 1906, van f 2 tot f 2,50. De bijgevoegde beperking is noodig omdat aan het brevet voor kanonniër der 2de klasse vóór den aangegeven datum belangrijk lagere eischen werden gesteld; de billijkheid brengt mede daarmede rekening te houden.

Ook is bij die raming gerekend op een hooger bedrag van f 1000 voor het toekennen van draagmedailles en schietprijzen aan de beste schutters.

Hoewel het zich laat aanzien dat in de toekomst meer geld besteed zal moeten worden voor aanschaffing van munitieën voor de schietoefeningen, is zulks dit jaar nog niet noodig gebleken, omdat er nog eenigen tijd mee heen zal gaan, voordat de nieuwe voorschriften in hun geheel kunnen worden toegepast, en de voorraad voorloopig voldoende is.

Terwijl, zooals hierboven is aangeteekend, het logementschip *het Loo* en het riviervaartuig *Merva*, die wegens den toestand, waarin zij verkeerden, zonder belangrijke kosten, niet meer voor den dienst kunnen worden gereed gemaakt, voor verkoop in aanmerking zullen worden gebracht, ligt het in het voornemen van ondergeteekende de machtiging van H. M. de Koningin te vragen om de kanoneerbooten *Vali* en *Bulgia* uit de sterkte der defensieschepen af te voeren. Ook de toestand van deze bodems en de geringe gevechtswaarde, die zij bezitten, maken die vaar- tuigen voor oorlogsdiensten ongeschikt. Bijaldien mocht blijken, dat zij, evenals het pantserschip *Schorpioen*, tot welks afvoering Hare Majesteit reeds machtiging verleende, nog voor eenigen dienst nuttig zijn aan te wenden, zooals bijv. voor tijdelijk logies van personeel, dan zullen zij nog worden aangehouden; blijkt dit het geval niet te zijn, dan zullen ook zij voor verkoop in aanmerking worden gebracht.

In aansluiting aan de mededeelingen, vervat in de Memorie van Toelichting tot de begroting van 1907, zij aangaande de werkzaamheden, welke tot 1 Juli van dat jaar op 's Rijks werven werden uitgevoerd of aan particulieren werden toevertrouwd, het navolgende vermeld:

's Rijks werf te Amsterdam.

De bouw van Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck* werd voortgezet; den 22sten September 1906 werd deze bodem door Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden, Hertog van Mecklenburg, te water gelaten.

De herstellingen aan Hr. Ms. *Utrecht* kwamen in Maart 1907 gereed, waarna dit pantserdekschip naar Willemsoord werd overgevoerd, om aldaar in conservatie te worden opgenomen.

Hr. Ms. *Holland* werd in Maart 1907 van Willemsoord naar Amsterdam overgevoerd, ten einde op 's Rijks werf aldaar te worden hersteld.

Het betonningsvaartuig met motor, waarvan de bouw in het vorige tijdvak was aangevangen, werd den 22sten December 1906 te water gelaten; bouw en aftimmering werden daarna beëindigd.

Begin Augustus 1906 werd aangevangen met den bouw van een stalen botter voor het loodswezen; 3 Januari 1907 werd dit vaartuig te water gelaten en daarna verdere bouw en aftimmering beëindigd.

Een aanvang werd gemaakt met den bouw van één stoomloodsvaartuig, één gastransportvaartuig en twee stalen loodschoeners.

In het onderhoud van in dienst zijnde en reserve-schepen werd voorzien.

De inventarissen der op de werf en bij particulieren in aanbouw zijnde schepen en vaartuigen werden gereed gemaakt.

Aan de aanvragen om inventarisgoederen van de buitenslands vertoevende schepen werd voldaan.

De uitzendingen van goederen ten behoeve van verschillende takken van dienst in Oost-Indië werden bewerkstelligd.

's Rijks werf te Willemsoord.

De herstellingen aan Hr. Ms. *Gelderland*, uitgevoerd door de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord“, te Rotterdam, kwamen gereed, waarna deze bodem overgebracht werd naar Willemsoord, en aldaar den 25sten Februari 1907 in dienst werd gesteld. Den 20sten Maart d. a. v. vertrok Hr. Ms. *Gelderland* naar West-Indië, ter aflossing van Hr. Ms. *Kortenaer*.

Hr. Ms. *Noordbrabant* werd, na beëindiging van de in het vorige tijdvak genoemde herstellingen, uitgevoerd door de Koninklijke maatschappij „de Schelde“ te Vlissingen, overgebracht naar Willemsoord en aldaar den 4den April 1907 in dienst gesteld.

Hr. Ms. *Utrecht* werd, na beëindiging der herstellingen uitgevoerd op 's Rijks werf te Amsterdam en aangevangen in het vorige tijdvak, in Maart 1907 naar Willemsoord overgevoerd, en aldaar in conservatie opgenomen.

Hr. Ms. *Tromp* werd gereed gemaakt om naar Oost-Indië te worden gezonden en aldaar te worden toegevoegd aan het Nederlandsch eskader in die wateren; den 14den November 1906 werd Nieuwediep verlaten en de reis naar Oost-Indië aangevangen.

Hr. Ms. *Koningin-Regentes* kwam den 7den Februari 1907 hier te lande uit Oost-Indië terug, en werd den 26sten Februari d. a. v. uit dienst gesteld. Deze bodem werd daarna te Willemsoord in herstelling opgenomen, welke herstellingen ten deele werden opgedragen aan de Koninklijke maatschappij „de Schelde“ te Vlissingen.

Den 12den Mei 1907 keerde Hr. Ms. *Kortenaer* uit West-Indië terug, werd den 29sten Mei d. a. v. te Willemsoord uit dienst gesteld en in herstelling opgenomen.

De herstellingen aan Hr. Ms. *Evertsen* werden voortgezet; door de Koninklijke maatschappij „de Schelde“ werden de noodige herstellingen aan ketels en machines verricht.

Hr. Ms. *Atjeh* werd aan de werf „de Lastdrager“ te Helder, ingericht tot logementschip en verder op 's Rijks werf in gereedheid gebracht om Hr. Ms. *het Loo* te vervangen, als logementschip voor de opleiding van lichtmatrozen te Willemsoord en voor de Marine-reserve. Deze vervanging geschiedde den 8sten November 1906.

Aan de in dienst en in reserve zijnde schepen werden overigens de noodig gebleken voorzieningen uitgevoerd.

's Rijks werf te Hellevoetsluis.

Hr. Ms. riviervaatuig *Merva* werd den 9den November 1906 uit dienst gesteld en vervangen door Hr. Ms. *Rhenus*.

Hr. Ms. *Suriname* wordt gereed gemaakt om, ter vervanging van Hr. Ms. *Castor*, aan Hr. Ms. *van Galen* — het opleidingschip voor jongens — te worden toegevoegd.

In het onderhoud der verder in dienst en in reserve zijnde

schepen en vaartuigen werd voorzien, waaronder ook het gereedmaken van Hr. Ms. *Nautilus* voor winter- en zomerreis.

Met betrekking tot de werkzaamheden en leveringen, welke aan particulieren worden opgedragen, zij vermeld dat onder meer gecontracteerd werd met:

de firma W. C. & K. DE WIT te Amsterdam, voor eene HARFIELD's ankerinrichting voor Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck*; de Koninklijke maatschappij „de Schelde“ te Vlissingen voor de herstelling aan den stoomketel van Hr. Ms. torpedoboot *Foka*;

de Naamlooze Vennootschap de „Lastdrager“ te Helder, voor het inrichten van Hr. Ms. fregat *Atjeh* tot logementschip;

de Koninklijke Maatschappij „de Schelde“ te Vlissingen voor herstellingen ten behoeve van Hr. Mr. pantserdekschip *Noord-Brabant*;

de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord“, te Rotterdam, voor herstellingen ten behoeve van Hr. Ms. pantserdekschip *Gelderland*;

H. WIJCKER, te Helder, voor den bouw van twee steenkolenloodsen op 's Rijks Werf te Willemsoord;

de firma WHITEHEAD & Co., te Fiume, voor de levering van torpedo's ten behoeve van Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck*;

D. GOEDKOOP Jr., te Amsterdam, voor de levering van een petroleummotor voor een betonningsvaartuig;

de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord“, te Rotterdam, voor de levering van twee horizontale CORNWALL stoomketels voor de droogdokmachines op 's Rijks Werf te Hellevoetsluis;

de firma DE BRUIJN KOPS & SCHIFF, te 's Gravenhage, voor de levering en het in werking brengen aan boord Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck*, van complete inrichtingen tot het op lage temperatuur brengen en houden van ammunitiebergplaatsen en van de vrieskamer;

de firma FR. KRUPP A. G., te Essen, voor artilleriematerieel; de Gezamenlijke Buskruidmakers van Noordholland, Utrecht en Zeeland voor de levering van buskruit;

H. VAN LEEUWEN te Hellevoetsluis, voor het maken en opstellen van een recreatiegebouw op 's Rijks Werf te Hellevoetsluis;

het Technisch bureau G. L. DAHLMANN, te Rotterdam, voor de levering van 16 sloepdavits ten behoeve van Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck*;

de Nederlandsche Fabriek van Werktuigen en Spoorwegmaterieel, te Amsterdam, voor H. D. accumulatoren en luchtleidingsdeelen, ten behoeve der torpedo-ateliers;

de firma L. N. ALTA & Co., te Amsterdam, voor de levering van twee stoomdynamo's ten dienste van Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck*;

de Koninklijke Maatschappij de „Schelde“ te Vlissingen, voor een stoomketel ten behoeve van het stoomloodsvaartuig *Inspecteur-Generaal Twent*;

de Naamlooze Vennootschap Machinefabriek en Scheepswerf van P. SMIT jr., te Rotterdam, voor de vervaardiging en levering van een compound stoomwerktuig voor een stoomsloep;

de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord“ te Rotterdam, voor de vervaardiging van de stoomwerktuigen en den stoomketel voor het stoomloodsvaartuig n°. 6;

de firma SAUTTER, HARLE & Co., te Parijs, voor de levering van versperminnen;

W. VAN RIJN, te Amsterdam, voor de levering van elektrische artikelen ten behoeve van Hr. Ms. pantzerschep *Heemskerck*;

de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord“ te Rotterdam, voor de vervaardiging van vier torpedobooten.

Ten behoeve van den Indischen dienst werd onder meer gecontracteerd met:

de firma FR. KRUPP A. G., te Essen, voor de levering van artillerie-materieel;

de Gezamenlijke Buskruidmakers van Noordholland, Utrecht en Zeeland, voor de levering van buskruit;

de firma WHITEHEAD & Co., te Fiume, voor de levering van torpedo-materieel;

de firma WOLFF & Co., te Walsrode, voor de levering van schietkatoen;

de firma's WIENER & Co. en BECHT & DYSERINCK, beide te Amsterdam, voor de levering van artillerie-goederen.

IIIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 5 162 156,73, tegen f 5 109 559,75 voor 1907.

Het verschil is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 31. Vaste traktementen van de officieren van het korps mariniers (art. 28a begrooting 1907). f 19 167,00

Art. 33. Vaste traktementen van het korps officieren van den geneeskundigen dienst (art. 30 begrooting 1907). 3 323,67

Art. 34. Vaste traktementen van het personeel van den marine-stoomvaardienst (art. 31 begrooting 1907). 5 917,00

Art. 35. Vaste traktementen van onderofficieren in het vaste korps (art. 32 begrooting 1907). 6 333,00

Art. 36. Kosten voor het personeel der actieve zeemacht, bestaande in activiteitstraktementen, activiteitssoldijen, toelagen enz. (art. 33 begrooting 1907). 146 514,00

Art. 37. Kosten verband houdende met aanwinst en reëngement (art. 34 begrooting 1907). 20 100,00

Art. 38 a. Personeel bij het Koninklijk Instituut voor de Marine (art. 36 a begrooting 1907). 4 634,22^s

Art. 39 b. Materieel voor de opleiding van adspirant-administrateurs (art. 37 b begrooting 1907). 618,39

Art. 40 a. Personeel bij de marine-machinistenschol (art. 38 a begrooting 1907). 314,02

Art. 42 a. Personeel bij de opleidingen niet elders bij name genoemd (art. 40 a begrooting 1907). 2 697,83^s

Art. 42 b. Kosten van hulpmiddelen voor het onderricht bij voorenbedoelde opleidingen (art. 40 b begrooting 1907). 275,00

Art. 43. Kosten verbonden aan het instandhouden van een boekenfonds (art. 41 begrooting 1907). 500,00

Art. 46. Kosten van schafting (art. 44 begrooting 1907). 13 518,55

Art. 47 a. Personeel bij de marine-bakkerij (art. 45 a begrooting 1907). 178,75

Art. 48. Activiteitstraktementen, enz. van het personeel bij de marinehospitelen (art. 46 begrooting 1907). 4 477,00

Art. 49. Onderhoud, enz. van gebouwen, enz. ten dienste der verpleging (art. 47 begrooting 1907). 1 065,00

Art. 52. Reis-, verblijf- en transportkosten voor reizen ten behoeve van de zeemacht (art. 50 begrooting 1907). 4 300,00

Art. 54. Druk- en bindwerk enz. ten dienste der actieve zeemacht (art. 52 begrooting 1907). 450,00

Totaal meer f 234 383,44

waartegenover eene *lagere* raming van:

Art. 30. Vaste traktementen van het korps zeeofficieren (art. 23 begrooting 1907). f 10 625,00

Art. 32. Vaste traktementen van het korps officieren van administratie (art. 29 begrooting 1907). 50,00

Art. 38 b. Materieel voor het Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord (art. 36 b begrooting 1907). 292,63

Art. 39 a. Personeel bij de opleiding van adspirant-administrateurs (art. 37 a begrooting 1907). 80,00

Art. 40 b. Materieel voor de marine-machinistenschol (art. 38 b begrooting 1907). 2 933,83

Art. 41 b. Materieel voor de Kweek-schol voor zeevaart te Leiden (art. 39 b begrooting 1907). 400,00

Art. 44. Subsidiën ten behoeve van studenten in de geneeskunde en pre-

miën aan artsen bij opleiding en benoeming tot officier van gezondheid bij de marine enz. (art. 42 begrooting 1907). f 7 100,00

Art. 47 b. Kosten voor materieel van de marinebakkerij (art. 45 b begrooting 1907). 200,00

Art. 50. Kosten van verpleging van zieken in hospitalen enz. (art. 48 begrooting 1907). 2 100,00

Art. 53. Subsidie voor het inrichten en drijven van toko's aan boord der oorlogsschepen. 3 000,00

Bovendien komen in 1908 niet meer voor de in 1907 onder art. 35 uitgetrokken kosten voor het korps mariniers. 155 000,00

Totaal minder ————— f 181 786,46

Blijft meer f 52 596,98

Art. 42 a. De bezoldigingen en eventuele verhoogingen van inkomsten van het onderwijzend personeel bij de opleiding van monteurs zijn tot dusverre niet afdoende geregeld, omdat eerst proefondervindelijk moest worden nagegaan voor welke salarissen bekwame instructeurs konden worden verkregen en welke verhoogingen in het vooruitzicht moesten worden gesteld om goede onderwijskrachten te behouden.

De uitslag heeft doen zien dat het gewenscht is, de na te noemen bezoldigingen en bij gebleken geschiktheid en nauwgezette plichtsbetrachting tevens de daarbij aangegeven periodieke traktementsvermeerderingen toe te kennen, als:

a. voor den chef-monteur:

aanvangsbezoldiging f 1600 's jaars
maximum 1800 "

met twee tweejaarlijksche verhoogingen ieder van f 100;

b. voor den monteur:

aanvangsbezoldiging f 1300 's jaars
maximum 1500 "

met gelijke verhoogingen als voor den chef-monteur;

c. voor de hulpmonteurs:

aanvangsbezoldiging f 800 's jaars
maximum 1200 "

met twee tweejaarlijksche verhoogingen ieder van f 200.

Voor de sub c genoemde zijn de vermeerderingen telkens op f 200 gesteld, omdat het aanvangssalaris niet hoog kan worden genoemd en in Amsterdam, waar die onderwijzers moeten verblijf houden, ongetwijfeld spoedig f 100 's maands zal moeten worden toegekend om goed personeel te verkrijgen en aan de opleiding verbonden te houden.

Het is billijk om bij het bepalen van het aantal jaren, geldig voor periodieke verhooging, den eventueelen proeftijd van de belanghebbenden te doen medetellen, omdat het op de proef in dienst nemen uitsluitend in het belang van de marine is en de betrokkenen dien tijd tot volkomen tevredenheid hunner meerderen moeten hebben doorgemaakt, alvorens eene vaste aanstelling te bekomen.

In dezen gedachtengang is bij art. 42 a voor den monteur, die 16 Mei 1904 tijdelijk op de proef in dienst werd genomen, thans f 1200 's jaars geniet en 16 Mei 1908 vier dienstjaren zal tellen, gerekend op f 200 verhooging, ingaande 1 Januari 1908 en f 100 ingaande 16 Mei d. a. v.

De chef-monteur geniet reeds zijn maximum-salaris en de beide hulpmonteurs komen in verband met hunnen dienstdadigheid in 1908 niet voor verhooging in aanmerking.

In aansluiting aan het daaromtrent in de Memorie van Toelichting der vorige begrooting vermelde, kan aangaande de verichtingen van de schepen en vaartuigen van oorlog het volgende worden vermeld.

Het Nederlandsch eskader in Oost-Indië bestond op 1 Juni

1906 uit Hr. Ms. pantserscheper *Koningin-Regentes, Hertog Hendrik en de Ruyter* en Hr. Ms. pantserdekscheper *Zeeland en Koningin Wilhelmina der Nederlanden*.

Hr. Ms. pantserschip *Koningin-Regentes* vertrok op 26 December 1906 uit Oost-Indië en kwam, na achtereenvolgens Colombo, Aden, Port-Saïd en Algiers te hebben aangedaan, 7 Februari 1907 te Willemsoord aan, alwaar deze bodem op 26 Februari d. a. v. werd uit dienst gesteld.

Hr. Ms. pantserschip *Tromp* vertrok 16 Juni 1906 uit Willemsoord naar Noorwegen tot het houden van een oefeningstocht en kwam 18 Juni d. a. v. te Christiania aan; van 21 tot 26 Juni verbleef deze bodem te Trondhjem bij gelegenheid van de kroningsfeesten bij de troonsbestijging van Koning Haakon VII en keerde daarna op 29 Juni te Willemsoord terug.

Op 13 Juli d. a. v. vertrok Hr. Ms. *Tromp* naar den Atlantischen Oceaan, op welke reis een bezoek werd gebracht aan San Sebastian, alwaar van 17 tot 23 Juli werd verbleven, waarna deze bodem naar Willemsoord terugkeerde, alwaar hij den 27 d. a. v. aankwam.

Op 10 Augustus 1906 vertrok Hr. Ms. *Tromp* met Hr. Ms. *Piet Hein* uit Willemsoord tot het houden van een gezamenlijken oefeningstocht in de Noord- en Oostzee.

Eerstgenoemde bodem bracht op dien tocht een bezoek aan Stockholm van 15 tot 21 Augustus 1906, terwijl Hr. Ms. *Piet Hein* van 17 tot 23 Augustus te Kopenhagen verbleef. Beide bodems keerden daarna op 28 Augustus te Willemsoord terug.

Op 14 November 1906, vertrok Hr. Ms. *Tromp* uit Willemsoord naar Oost-Indië, deed achtereenvolgens Algiers, Port-Saïd, Perim en Colombo aan en kwam 24 December in Oost-Indië aan.

Hr. Ms. pantserschip *Piet Hein* bleef in dienst en nam deel aan de winteroefeningen; op 10 April 1907 nam het te Dordrecht deel aan de feestviering bij gelegenheid van de de Ruyterhulde en vertrok vervolgens 20 April van het Nieuwediep tot het maken van een oefeningstocht met de zeemiliciens in de Noordzee en den Atlantischen Oceaan en tot het brengen van een bezoek aan Bordeaux tot bijwoning van de opening van de Tentoonstelling aldaar.

Op 25 April te Bordeaux aangekomen vertrok het van daar op 4 Mei d. a. v. en kwam 11 Mei te Nieuwediep aan.

Na de zeemiliciens te hebben ontscheept bleef deze bodem in dienst voor oefening van de lichtmatrozen van de opleiding te Willemsoord.

Hr. Ms. pantserdekschip *Friesland* vertrok op 12 Juli 1906 naar de Noordelijke IJszee tot het bezoeken van Spitsbergen en het in orde brengen van de Hollandsche begraafplaats op Smeerenburg.

Op dezen tocht werden achtereenvolgens Tromsø, Bergen en Christiania aangedaan, waarna de *Friesland* op 27 Augustus 1906 te Willemsoord terugkeerde.

Op 2 October d. a. v. vertrok deze bodem naar de Middellandsche Zee tot het houden van een oefeningstocht met de adelborsten van het Koninklijk Instituut voor de Marine. Op deze reis werden Algiers, Port-Mahon, Valencia, Alicante, Port-Mahon en Napels bezocht, waarna het schip op 15 December 1906 te Nieuwediep terugkeerde.

Na in Maart 1907 te Vlissingen te hebben deelgenomen aan de de Ruyter-feesten vertrok de *Friesland* op 23 April d. a. v. naar den Atlantischen Oceaan tot het houden van een oefeningstocht met de adelborsten der 2de klasse van het Koninklijk Instituut voor de Marine, van welken tocht zij in het laatst van Augustus 1907 te Nieuwediep wordt terugverwacht.

Hr. Ms. pantserdekschip *Gelderland* werd 25 Februari 1907 te Willemsoord in dienst gesteld en vertrok op 20 Maart d. a. v. naar West-Indië ter aflossing van Hr. Ms. pantserschip *Kortenaar*.

Na op deze reis Las Palmas, Tanger, Martinique en St. Lucia te hebben aangedaan, kwam Hr. Ms. *Gelderland* op 2 Mei 1907 te Curaçao aan.

Op 24 Mei d. a. v. vertrok deze bodem via Mayaguez naar Hampton Roads, alwaar hij op 2 Juni aankwam, en een tiental dagen verbleef ter deelneming aan de Jamestown feesten, om daarna naar zijn station terug te keeren.

Hr. Ms. pantserdekschip *Kortenaar* maakte van 3—6 en van 9—20 April oefeningsreizen en keerde daarna te Curaçao terug.

Op 30 April d. a. v. van Curaçao vertrokken, werd den 1sten Mei d. a. v. te La Guaira geankerd, alwaar tot 5 Mei werd verbleven om den volgenden dag weder op zijn station terug te keeren. Van 14—17 Mei werd wederom een kruistocht gemaakt.

Op 5 Juni werd Curaçao weder verlaten en achtereenvolgens Saba, St. Martin en St. Eustatius bezocht, terwijl tusschen 5 Juli

en 1 Augustus een bezoek werd gebracht aan San-Domingo en Kingston.

Den 21sten Augustus vertrok Hr. Ms. *Kortenaar* naar Paramaribo tot het brengen van het jaarlijksch bezoek. Aldaar werd verbleven tot 2 October, waarna St. Lucia werd bezocht en het schip op 9 October d. a. v. te Curaçao terugkeerde. Den 10den November werd het station weder verlaten om te Martinique te dokken van 13—20 November d. a. v., waarna St. Lucia werd aangedaan en het schip 23 November te Curaçao binnenliep.

Na van 5—15 Februari een bezoek te hebben gebracht aan St. Thomas vertrok de *Kortenaar* 4 April 1907 naar Martinique, vanwaar op 18 d. a. v. de reis naar Nederland werd aanvaard. Na vervolgens Bermuda en Horta te hebben bezocht kwam deze bodem den 12den Mei te Nieuwediep aan, alwaar hij den 29sten d. a. v. werd uit dienst gesteld.

Hr. Ms. schoeners *Zeehond* en *Dolfin* bleven aangewezen voor het politietoezicht op de Noordzee, laatstgenoemde bodem werd op 9 October 1906 uit dienst gesteld.

Hr. Ms. monitors *Reinier Claessen* en *Heiligerlee* bleven in dienst voor de herhalingsoefeningen en eerste oefening van de zeemiliciens.

Hr. Ms. logementschip voor zeemiliciens *Neptunus* werd 21 Februari 1907 te Willemsoord in dienst gesteld; aan dezen bodem werd op 15 Maart d. a. v. toegevoegd Hr. Ms. kanonneerboot *Balder*.

Hr. Ms. kanonneerbooten *Dufa* en *Bulgia* bleven in dienst en werden weder aangewezen voor oefeningen van de zeemiliciens.

Hr. Ms. kanonneerboot *Hadda* bleef in dienst voor proefnemingen op torpedogebied.

Hr. Ms. kanonneerbooten *Geep* en *Raaf* werden op 3 April 1907 in dienst gesteld voor hydrographischen arbeid.

Hr. Ms. kanonneerboot *Udur* kwam op 1 Mei 1907 te Hellevoetsluis in dienst voor oefening van de aspirant-machinisten, aan welken bodem met dienzelven datum werden toegevoegd Hr. Ms. kanonneerboot *Vidar* en torpedoboot *Makjan*.

Van Hr. Ms. riviervaartuigen *Merva* en *Isala*, gestationneerd te Nijmegen, werd eerstgenoemd op 9 November 1906 vervangen door Hr. Ms. *Rhenus*.

Hr. Ms. instructieschepen *Marnix*, *Vulkaan*, *Amstel*, *Bellona* en *Sommelsdijk* behielden hunne zelfde bestemming.

Hr. Ms. instructieschip voor de marine-reserve *Gier* werd op 1 Januari 1907 als zoodanig vervangen door Hr. Ms. *Atjeh*.

Aan Hr. Ms. *Bellona* werden respectievelijk met 1 en 28 Maart 1907 toegevoegd Hr. Ms. kanonneerbooten *Sperwer* en *Hefring*.

Hr. Ms. *Das* bleef te Rotterdam in dienst als instructieschip voor de marine-reserve.

Hr. Ms. wachtschepen *Admiraal van Wassenaar* te Amsterdam en *Adolf Hertog van Nassau* te Willemsoord bleven voor denzelfden dienst aangewezen.

Hr. Ms. instructieschip van *Galen* en de daaraan toegevoegde schepen *Buffel*, *Castor* en *Bonaire* bleven te Hellevoetsluis in dienst, de eerste drie voor de opleiding van jongens, het laatste voor de huisvesting van de aspirant-machinisten.

Hr. Ms. instructieschip *Pollux*, eveneens toegevoegd aan de van *Galen*, werd 2 April 1907 aangewezen tot het maken van oefeningstochten in de Zuiderzee met de jongens van de opleiding.

Hr. Ms. instructieschepen *Urania* en *Ever* kwamen 23 Mei 1907 in dienst voor oefening van de adelborsten van het Koninklijk Instituut voor de marine.

Hr. Ms. *Nautilus* keerde na beëindiging van den zomerkruistocht op 7 September 1906 te Hellevoetsluis terug.

Op 9 November d. a. v. vertrok het schip weer uit Hellevoetsluis tot het houden van den winterkruistocht.

Na achtereenvolgens Santa Cruz de Teneriffe, Las Palmas, La Luz en Ponta Delgada te hebben bezocht keerde deze bodem 8 Maart 1907 te Hellevoetsluis terug om op 27 April d. a. v. weer in zee te steken voor het houden van den zomerkruistocht.

Ten aanzien van de zeemilitie kan het navolgende worden medegedeeld.

Van de 400 man, die blijkens de in de Memorie van Toelichting der vorige begroting gedane opgave bij de zeemilitie van de lichting 1906 zijn ingelijfd en van wier 25 slechts nominaal werden ingedeeld, als hebbende vóór de inlijving, overeenkomstig art. 9 der Militiewet 1901, eene vrijwillige verbintenis aangegaan bij de marine-reserve, zijn:

Overgegaan met eene vrijwillige verbintenis bij de zeemacht	2
Als voren bij de koloniale troepen	1

Overleden	1
Ontslagen wegens lichaamsgebreken	9
(7 van dezen werden ontslagen krachtens art. 101 der Militiewet 1901 en door andere zeemiliciens vervangen).	
Afgevoerd als deserter	1
Ontheven van den werkelijken dienst	1
Voorts werd een buitenlandsch verlof verleend aan . . .	11

Voor zoover de opgaven van de Commissarissen der Koningin zijn ingekomen, werd aan 102 zeemiliciens van genoemde lichting, die met groot verlof huiswaarts keerden, vergunning verleend tot uitoefening van de buitenlandsche zeevaart of de visscherij.

Voor de lichting van het jaar 1907 hebben zich, na aftrek van hen die buiten oproeping bleven, en van hen die niet een der beroepen uitoefenden, bedoeld in art. 137 der Militiewet 1901, 1120 personen voor de zeemilitie aangemeld, afkomstig uit:

Noordbrabant	78
Gelderland	63
Zuidholland	356
Noordholland	292
Zeeland	56
Utrecht	23
Friesland	87
Overijssel	40
Groningen	99
Drenthe	17
Limburg	9

Te zamen . . . 1120

Daar echter, volgens art. 1 van het Koninklijk besluit van 12 November 1906 (*Staatsblad* n°. 284), slechts 400 lotelingen bij de zeemilitie konden worden ingelijfd, werden overeenkomstig eene evenredige verdeling volgens den maatstaf aangegeven in art. 3 van dat besluit, voor den dienst ter zee bestemd, uit:

Noordbrabant	29
Gelderland	22
Zuidholland	137
Noordholland	95
Zeeland	20
Utrecht	6
Friesland	33
Overijssel	13
Groningen	37
Drenthe	6
Limburg	2

Te zamen . . . 400

IVde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 38 687,50 tegen f 37 750 voor 1907 op de IVde onderafdeeling toegestaan.

Het verschil is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 55. Bezoldiging van het personeel bij de militaire hydrographie (art. 53 begrooting 1907). f 900,00

Art. 56. Kosten voor het vervaardigen van militair-hydrographische kaarten (art. 54, begrooting 1907) 150,00

Totaal meer . . . f 1 050,00

waartegenover eene *lagere* raming van:

Art. 58a. Kosten van het personeel der opnemingsvaartuigen voor de militaire hydrographie (art. 56a begrooting 1907). f 112,50

Blijft meer . . . f 937,50

Vde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 2 576 543,00 tegen f 2 468 158,50 voor 1907 toegestaan.

Het verschil is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 59. Pensioenen en onderstanden uitgezonderd die begrepen in de IIde afdeeling (art. 57 begrooting 1907) f 99 215,50

Art. 66. Gratificatiën (art. 64 begrooting 1907) 530,00

Art. 67. Zieken- en verwondengelden aan personeel bij 's Rijksinrichtingen voor zoover niet bedoeld in de IIde afdeeling (art. 65 begrooting 1907) . . 3 680,00

Art. 69. Subsidie aan vereenigingen tot steun van weduwen en wezen van burgerpersoneel op daggeld (art. 66bis begrooting 1907). 1 000,00

Art. 70. Uitgaven ingevolge de Ongevallenwet 1901, uitgezonderd die, vermeld in de IIde afdeeling (art. 67 begrooting 1907). 4 000,00

Art. 71. Vergoeding ingevolge art. 113bis der Militiewet 1901 (art. 68 begrooting 1907) . . . 1 500,00

Art. 74. Subsidien aan de marine-cantines (art. 71 begrooting 1907). 200,00

Art. 76. Subsidie voor de militaire tehuizen (art. 73 begrooting 1907). 500,00

Art. 77. Subsidien aan sportvereenigingen (art. 74 begrooting 1907). 500,00

Art. 78. Subsidie aan de Noordhollandsche Vereeniging „het Witte Kruis” en de vereeniging voor Wijkverpleging voor Hellevoetsluis en Nieuw-Helvoet (art. 75 begrooting 1907 Subsidie aan de Noordhollandsche vereeniging „Het Witte Kruis” (afdeeling Helder) 100,00

Totaal meer . . . f 111 225,50

waartegenover eene *lagere* raming van:

Art. 60. Tijdelijke pensioenen (art. 58 begrooting 1907) f 2 000,00

Art. 61b. Gratificatiën en onderstanden aan gewezen militairen die vóór het in werking treden der Pensioenwet 1902 den dienst hebben verlaten (art. 59b begrooting 1907). 500,00

Art. 64. Toelagen ingevolge art. 3 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80) (art. 62 begrooting 1907 341,00

Totaal minder . . . 2 841,00

Blijft meer . . . f 108 384,50

2de AFDEELING.

Niet-militaire uitgaven.

Iste Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 2 827 737 tegen f 3045 339 voor 1907 toegestaan.

Het verschil is een gevolg van *lagere* raming van:

Art. 83. Bezoldiging van de ambtenaren bij het loodswezen (art. 80 begrooting 1907). f 1 200

Art. 87 a. Kosten van aanbouw loodsvaartuigen (art. 84 a begrooting 1907) f	40 900
Art. 88. Huur van sleepbooten en andere vaartuigen (art. 85 begrooting 1907)	3 000
Art. 90. Onderhoud enz. van loodsgebouwen enz. (art. 87 begrooting 1907)	3 000
Art. 91. Kosten van het algemeen betonningsmagazijn te Enkhuizen (art. 88 begrooting 1907):	
a. Kosten van het personeel . . . f	1 360
b. Aanschaffing van materialen . . .	3 700
c. Onderhoud gebouwen enz. . . .	150
	5 210
Art. 95. Kosten van instandhouding van de betonning (art. 92 begrooting 1907)	2 500
Art. 94. Kosten van het materieel der verlichting (art. 99 begrooting 1907)	223 812
Totaal minder . . . f	279 622

waartegen een *hoogere* raming van:

Art. 79. Bezoldiging van den inspecteur-generaal, inspecteurs, enz. (art. 76 begrooting 1907) f	1 700
Art. 80. Kosten der stoomloodstransportvaartuigen (art. 77 begrooting 1907):	
a. kosten van het personeel f	320
b. herstelling van vaartuigen enz.	2 400
	2 720
Art. 81. Bureel- en lokaalbehoefte (art. 78 begrooting 1907)	500
Art. 84. Kosten voor het meten van den diepgang der schepen (art. 81 begrooting 1907)	2 000
Art. 85. Aandeel in de loodsgelden (art. 82 begrooting 1907)	22 900
Art. 87 b. Kosten van herstelling enz. van loodsvaartuigen (art. 84 b begrooting 1907)	7 680
Art. 89. Aanbouw enz. van loodsgebouwen enz. (art. 86 begrooting 1907)	3 300
Art. 93. Aanbouw enz. van gebouwen voor de betonning (art. 90 begrooting 1907)	11 100
Art. 94 a. Kosten van het personeel der betonningsvaartuigen (art. 91 a begrooting 1907)	300
Art. 96. Kosten van het personeel der verlichting (art. 93 begrooting 1907)	9 820
Totaal meer —————	62 020
Blijft minder . . . f	217 602

Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting, kustwacht en stormwaarschuwingsdienst.

In aansluiting aan de mededeelingen onder voormeld hoofd in de Memorie van Toelichting behorende bij de Marinebegrooting voor het dienstjaar 1907 (bladz. 35 en volg.) zij hier vermeld: dat het betonningsvaartuig en stalen bottervaartuig zoomede de nieuwe werken, waarvoor de gelden bij de begrooting voor 1906 werden toegestaan, gereed kwamen; dat de bouw van het zesde stoomloodsvaartuig, den stalen loodsschoener en het gastransportvaartuig zoomede de nieuwe

werken, waarvoor de gelden werden toegestaan bij de begrooting voor 1907, in uitvoering of in voorbereiding zijn.

Ten aanzien van de in de IIde afdeeling (*loodswezen, betonning, bebakening, enz.*) van den Uitgewerften en Toelichtenden Staat der Marinebegrooting voor 1908 aangevraagde gelden, waarvoor in de kolom „Toelichtingen” van dien staat wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting, heeft de ondergeteekende de eer het volgende mede te deelen:

Art. 79. Bij de uitvoering van de werken voor de verbetering van de verlichting langs de Nederlandsche kust in 1906 is gebleken, dat het thans in dienst zijnd technisch personeel bij de afdeeling „Loodswezen” enz. onvoldoende is om het eenmaal vastgesteld programma van verbetering der primaire kustverlichting in den daarvoor aangegeven tijd af te werken en tegelijkertijd te voorzien in de eischen van den gewonen dienst. De nieuwe werken nemen aan voorbereiding, toezicht en leiding bij de uitvoering zooveel tijd en arbeidskracht van de twee betrokken ambtenaren (bouwkundige en ingenieur der verlichting) in beslag, dat de regelmatig terugkeerende werkzaamheden voor den gewonen dienst niet tot haar recht kunnen komen.

De geleidelijk in aantal toenemende kostbare nieuwere lichten zullen de lichtsterkte, welke zij bij de opstelling hadden, voortdurend ook moeten behouden. Daartoe is noodig, dat de ingenieur der verlichting die lichten meermalen bezoekt en een steeds in omvang toenemende controle uitoefent op de behandeling van de toestellen, werktuigen en installaties.

Van tijd voor eigen studie en voor het nu en dan bezoeken van instellingen of fabrieken in het buitenland, ten einde op de hoogte te blijven van de steeds vooruitgaande techniek der verlichting, kan bij behoud van den bestaanden toestand geen sprake zijn.

Noodzakelijke herstellingen en voorzieningen aan de bestaande grootere en kleinere lichttorens en de gebouwen bij de verschillende takken van dienst en de aanmaak en aanschaffing van betonningsvoorwerpen eischen herhaaldelijk bemoeiingen van den bouwkundige waarvoor echter noode tijd beschikbaar is, omdat zijne werkzaamheden in verband met de verbetering der verlichting zooveel tijd in beslag nemen.

Blijkt uit het voorgaande reeds, hoe dringend de behoefte is aan vermeerdering van bedoeld technisch personeel, de nieuwe werken, welke het gevolg zullen zijn van eene onlangs gesloten, nog door de Regeeringen goed te keuren conventie met België in zake eene belangrijke verbetering der verlichting langs de Westerschelde en de geen langer uitstel gedoogende verbetering van onze overige secundaire kustverlichting doen voorzien, dat nog tal van jaren die behoefte zich blijvend zal doen gevoelen.

Ondergeteekende heeft het daarom noodig geacht, dat de post op de laatste Marinebegrotingen voor een adjunct-bouwkundige voor „Memorie” uitgetrokken op de begrooting, dienstjaar 1908, wordt vervangen door een post voor een derden technisch ambtenaar onder den titel van adjunct-ingenieur bij den dienst van het loodswezen, de betonning, bebakening en verlichting, op eene jaarwedde van f 1500 's jaars.

Die ambtenaar zal naar de meening van ondergeteekende moeten zijn een civiel-ingenieur. Alsdan zullen aan den technischen dienst verbonden zijn twee ingenieurs, waarvan de oudste is werktuigkundig en electro-technisch en de jongste civiel-ingenieur, die elkander, wat hun opleidingstudie betreft, uitstekend aanvullen, en die ook in de vakken, welke niet tot hun meer specialen werkkring behooren, theoretisch voldoende onderlegd zijn om door ervaring en verdere studie zich ook in die vakken te bekwamen.

De reden, waarom een civiel-ingenieur en niet een bouwkundig ingenieur wordt gevraagd is, dat de studie van bouwkundig ingenieur zich hoofdzakelijk richt op de *schoone* bouwkunde, welke bij den dienst van het loodswezen enz. geene toepassing vindt.

Aangezien het zeer wenschelijk is, dat de te benoemen adjunct-ingenieur reeds enkele jaren practijk achter den rug heeft, zal zijn aanvangsbezoldiging niet lager gesteld kunnen worden dan f 1500, terwijl hem het uitzicht zal dienen geopend te worden op eene verhooging van f 250 na drie jaren dienst en op bevordering na de volgende 3 jaren dienst tot ingenieur op een salaris van f 2000, met 5 drie-jaarlijksche verhoogingen van f 300.

Art. 87 a. Met den voorgestelden bouw van een zevende stoomloodsvaartuig wordt beoogd een begin van uitvoering te geven aan het voornemen om de zeilloodsvaartuigen van het 4de en 5de district voor den kruispost Dungeness geleidelijk door stoomloodsvaartuigen te doen vervangen.

Omtrent de noodzakelijkheid daarvan veroorlooft zich de ondergeteekende het volgende aan te voeren:

1°. Wegens de drukke en nog steeds toenemende scheepvaart op Rotterdam zijn de loodsvaartuigen van het 4de en 5de district in steeds sterkere mate blootgesteld aan de vele en groote gevaren bij stilte, mist en slecht zicht aan den kruispost Dungeness verbonden.

Een zeilloodsvaartuig loopt, wegens het groot aantal schepen die Dungeness passeeren, groot gevaar van aanvaring, bij stilte, omdat het dan zelf niet kan manoeuvreren, bij mist, sneeuw-buien, dik weder enz., omdat het slecht zicht belet het naderend gevaar tijdig te ontdekken. Voor de loodsvaartuigen van het 4de en 5de district geldt dit bezwaar vooral sterk, omdat zij meer schepen dan het geval is met de vaartuigen van het 3de en het 6de district van loodsen moeten voorzien en zich derhalve nagenoeg voortdurend te midden van de drukke scheepvaartbeweging bevinden.

Een stoomloodsvaartuig is bij stilte in staat zelf te manoeuvreren, kan zich bij mist meer nabij de Oost- of Westbaai van Dungeness terugtrekken en toch weder tijdig op post zijn, zoodra de toestand minder gevaarlijk wordt en wederom loodsdienst kan verricht worden.

2°. Bij windstilte en flauwe koelte kan een zeilloodsvaartuig niet behoorlijk in den dienst voorzien, zoodra meerdere schepen tegelijkertijd een loods verlangen.

Onder die omstandigheden beweegt een zeilloodsvaartuig zich uit den aard der zaak moeilijk en langzaam. Het kan de jol, die den loods overbrengt, niet dicht genoeg bij het te beloodsen schip brengen en is niet in staat het schip opnieuw dicht te naderen om de jol weder op te pikken. Het loodsafgeven kost dan veel tijd en vooral voor de scheepvaart geldt „time is money”; eene vlugge loodsbediening te Dungeness is in het voordeel zoowel van de scheepvaart als van den loodsdienst.

3°. Wegens de afhankelijkheid der zeilloodsvaartuigen van weer en wind komt het voor, dat het naar den kruispost zeilende loodsvaartuig nog niet te Dungeness is aangekomen op het tijdstip dat het op post zijnde loodsvaartuig al zijne loodsen heeft afgegeven, ten gevolge waarvan de post tijdelijk onbezet is.

4°. Wegens ongunstige omstandigheden van weer, wind en tij kan een zeilvaartuig genoodzaakt worden te ankeren in de Oost- of Westbaai, terwijl een stoomloodsvaartuig onder dezelfde omstandigheden dienst blijft doen.

De volgende staat geeft een overzicht van den loodsdienst te Dungeness, wat betreft de schepen, bestemd voor den Waterweg.

1906.

MAAND.	Aantal uit het kanaal binnen-gekomen schepen in den Waterweg.	Van nevensgenoemd aantal	
		werden te Dungeness beloodst.	verlangden te Dungeness een loods doch konden geen loods bekomen.
Januari	187	109	18
Februari	205	142	17
Maart	244	161	2
April	237	171	10
Mei	258	173	21
Juni	255	199	14
Juli	226	153	38
Augustus	202	140	7
September	227	171	5
October	234	181	11
November	176	128	19
December	179	158	14
Totaal	2 630	1 866	176

Hoewel mag worden aangenomen dat van die 176 schepen, die te Dungeness geen loods konden krijgen, vele toch een loods vóór de kust hebben genomen en andere zijn voorge-loodst door het voor den waterweg kruisende stoomloodsvaartuig, blijft het toch een bezwaar dat 176 schepen te Dungeness zich gaarne van een loods hadden voorzien, maar teleurgesteld werden, omdat zij geen loods konden krijgen wegens stormweer, dikte enz. of omdat de post niet bezet was.

Nu Nederland eenmaal een vooruitgeschoven post te Dungeness heeft, is het plicht te zorgen dat men op dien post ook een loods kan krijgen, zoodra de toestand van weer en wind het afgeven van een loods toelaat. Dat van 2 630 schepen, die uit het kanaal kwamen, $1866 + 176 = 2 042$ schepen te Dungeness een loods verlangden, bewijst wel, dat de scheepvaart op dien vooruitgeschoven post veel prijs stelt.

Het ligt in het voornemen om, indien tot stoomloodsdienst te Dungeness wordt overgegaan, daarvoor vaartuigen te bezigen gelijk aan de bestaande stoomloodsvaartuigen van den dienst Hoek van Holland en IJmuiden.

Deze vaartuigen zijn voor den dienst te Dungeness zeer geschikt. Bovendien heeft deze maatregel het voordeel, dat de reserve vaartuigen voor alle 3 diensten kunnen invallen.

Onze stoomloodsvaartuigen kunnen slechts 16 loodsen bergen. Worden echter de hutten uitgebrouwen, dan zijn 24 slaappleatsen te maken. Elk vaartuig zou dus bemand kunnen worden met 20 loodsen en heeft dan nog 4 kooien beschikbaar voor 4 loodsen, eventueel over te nemen van het afgelost wordende loodsvaartuig.

Het aantal stoomloodsvaartuigen in dienst voor den Dungeness-post zou dan moeten bedragen 3.

De kosten van aanschaffing van 3 stoomloodsvaartuigen worden geraamd op $3 \times f 187 000 = f 561 000$.

Aangezien nog 1 reserve-vaartuig zou noodig zijn moet gerekend worden op $4 \times f 187 000 = f 748 000$.

Het personeel zou uitgebreid moeten worden met: 4 machinisten, 7 eerste stokers, 4 tweede stokers, 8 hulpstokers en 9 matrozen en loodskweekelingen tweede klasse, 3 matrozen-kok en 3 zeelodsen-stuurman.

Daarentegen zou het personeel verminderd kunnen worden met: 1 loodsschipper der eerste-klasse. Bovendien zouden beschikbaar komen 5 loodsschoeners (4 + 1 reserve), die uitstekend te gebruiken zijn in het 1ste en 2de district, waar naar meening van ondergeteekende de kotters voor den kustdienst moeten vervangen worden door schoeners.

Werd te Dungeness geen stoomloodsdienst ingevoerd, dan zouden schoeners voor het 1ste en 2de district moeten worden aangebouwd. De kosten van aanschaffing van 5 schoeners, in de plaats van een gelijk aantal, dat beschikbaar komt bij invoering van stoomloodsdienst te Dungeness, worden geraamd op $5 \times f 40 000 = f 200 000$, welk bedrag dus in mindering komt van de $f 748 000$, welke noodig zijn voor aanschaffing van stoomloodsvaartuigen.

Art. 93. In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Marine-begroting voor 1904 werd op bladz. 35 onderaan reeds gezegd, dat er bij het ontwerp van het betonningsmagazijn rekening mede gehouden was dat uitbreiding mogelijk zou wezen. De uitbreiding waarvan de noodzakelijkheid zich toen reeds liet voorzien kan bezwaarlijk langer worden uitgesteld, aangezien dringend behoefte bestaat aan eene geschikte opslagplaats voor die tonnen, welke thans nog op betrekkelijk grooten afstand van het magazijn zijn geborgen.

De daarvoor thans in gebruik zijnde bergplaats is bovendien voor de tonnen van de tegenwoordige groote afmetingen ongeschikt wegens de geringe hoogte der lokaliteiten en het gemis aan hefinrichtingen. Ook is het in het belang van den dienst, ter voorkoming van tijdverspilling, zeer gewenscht, dat alle betonningsvoorwerpen in de onmiddellijke nabijheid van het magazijn en den aanlegsteiger worden geborgen. Daartoe wordt voorgesteld een loods te bouwen, voorzien van een traveller van 3 ton hefvermogen.

Art. 97, onderdeel g, sub 1°. Met verwijzing naar de mededeeling, voorkomende op bladz. 39 van de Memorie van Toelichting der Marinebegroting voor 1907, dat bij de verdeling der werkzaamheden ter verbetering van de kustverlichting mogelijk eene andere volgorde dan die, aangegeven in het als bijlage D aan die Memorie toegevoegde werkplan, noodzakelijk zou kunnen zijn, heeft ondergeteekende de eer op te merken, dat het wenschelijk is voorgekomen de voor 1908 in uitzicht gestelde verbetering van het lage licht te IJmuiden op te schorten totdat in

het proefstation proeven zullen zijn genomen met een elektrische lamp met horizontale koolspitsen. Hierbij komt nog, dat de enorme lichtkracht van electrisch licht in den achtersten toren aanleiding zou kunnen wezen de voorgenomen verlaging van den voorsten toren achterwege te laten, in welk geval de kosten van verbetering van het lage licht minder zullen bedragen dan de f 20 000, welke daarvoor in genoemd werkplan waren uitgetrokken.

De eveneens voor 1908 in uitzicht gestelde verbetering van de lichten van *Vlieland* dient opnieuw te worden verschoven, aangezien het proefstation niet tijdig genoeg gereed zal zijn om de voor eene rationeele uitvoering van dit werk noodige gegevens vóór 1908 te kunnen verzamelen.

In verband met het bovenstaande zijn met betrekking tot de verbetering der grootere lichten voor het dienstjaar 1908 slechts gelden aangevraagd voor verbetering van het licht van het lichtschip *Haaks* en voor verandering van het *hooge* licht te IJmuiden in electrisch licht.

Tegenover de vertraging, welke de uitvoering van het meer-genoemde werkplan alsnu ondergaat, wordt herinnerd aan de niet in dat plan opgenomen, thans in uitvoering zijnde werken, tot opstelling van een misthoorn op den kop van het Noorderhoofd te Hoek van Holland en wordt er de aandacht op gevestigd dat vermoedelijk op de begrooting 1909 gelden zullen moeten worden aangevraagd voor een dergelijken, eveneens niet in bovengenoemd werkplan opgenomen, misthoorn op den kop van het Zuiderhoofd van de haven te IJmuiden.

Sedert 1 Juli 1906 verscheen eene geheel vernieuwde uitgave van de kaart n°. 222 „Haven van IJmuiden”, benevens eene nieuwe „Tabel van teekens en verkortingen” en een belangrijk verbeterde druk van kaart n°. 207 „Monden van de Eems”. Verder werd een aanvang gemaakt met het invoegen der nieuwe opneming op de gravure van kaart n°. 212 „Zuiderzee”, waarvan het nog al gesleten landgedeelte ook geheel opgehaald en op nieuw getint werd, terwijl voortgegaan werd met de belangrijke en tijdroovende werkzaamheden aan de gravures der kaarten n°. 205 „Zeegaten van Vlieland, Terschelling en Ameland” en n°. 214 „De Schelde van Vlissingen tot Antwerpen”, bestaande in het geheel ophalen en het op nieuw tinten dezer gravures.

Ook werden op een viertal gravures kompassen volgens het nieuwe model aangebracht en voortdurend de vereischte veranderingen op de gravures ten gevolge van de uitgekomen Berichten aan Zeevarenden.

Het bedrag, dat als bate in 's Rijks schatkist werd gestort wegens verkoop van Nederlandsche en West-Indische kaarten en beschrijvingen gedurende 1906 bedroeg f 1275.

Een nieuwe „Zeemansgids voor de Nederlandsche kust” zag het licht ter vervanging van de bestaande „Beschrijvingen der Nederlandsche zeegaten” en bovendien werd eene nieuwe lichtenlijst van Nederland en Koloniën uitgegeven.

Dit jaar hebben eerst opnemingen van verschillende banken en ondiepten in de Zuiderzee en hare toegangen plaats, om daarna over te gaan tot eene geheel nieuwe opneming van de Monden der Schelde.

Ide Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 43 881 tegen f 42 586 voor 1907 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 98. Bezoldiging van het personeel bij het hydrographisch bureau (art. 95 begrooting 1907) f 675,00

Art. 99. Kosten voor het vervaardigen van kaarten (art. 96 begrooting 1907) 500,00

Art. 101, a. Kosten van het personeel der opnemingsvaartuigen (art. 98 a begrooting 1907) 120,00

Totaal meer . . f 1 295,00

IIde Onderafdeeling.

Het totaal dezer onderafdeeling bedraagt f 279 295 tegen f 263 712 voor 1907 toegestaan.

Het verschil voor elk artikel in den toelichtenden staat nader verklaard, is een gevolg van *hoogere* raming van:

Art. 102. Pensioenen en onderstanden (art. 99 begrooting 1907) f 16 163,00

waartegenover eene *lagere* raming van:

Art. 103. Wachtgelden (art. 100 begrooting 1907) f 500,00

Art. 105. Kosten van medailles enz. (art. 102 begrooting 1907) 40,00

Art. 106. Zieken- en verwondengelden (art. 103 begrooting 1907) 40,00

Totaal minder ————— 580,00

Blijft meer. . . f 15 583

3de AFDEELING.

Deze afdeeling is voor 1908 geraamd op f 60 000, hetzelfde bedrag dat voor 1907 werd toegestaan.

De Minister van Marine,

J. WENTHOLT.

BIJLAGE A VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERGELIJKEND OVERZICHT van de IIde afdeeling der marinebegrotingen voor het dienstjaar 1907 en 1908.

Bij de begrooting voor 1907 is toegestaan voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
15	Ia. f 872 965	Ib ¹ . f 35 000	"	Id. f 20 000	"	If. f 3 500	Ii. f 1 000
	"	Ib ² . 2 000	"	Ie. 3 000	"	Ig. 2 000	Ik. 4 000
	"	Ic. 73 000	"	"	"	Ih. 45 000	"
	IIa. 62 500	IIb ¹ . 31 700	"	IIId. 50 000	"	IIIf. 1 200	IIi. 500
	"	IIb ² . 2 395	"	IIe. 5 500	"	IIIf. 6 000	IIk. 2 000
	"	IIc. 10 000	"	"	"	IIIh. 4 000	"
	IIIa. 5 000	IIIb ¹ . 43 200	"	IIIId. 10 000	"	IIIIf. 7 000	IIIi. 1 000
	"	IIIb ² . 5 000	"	IIIe. 500	"	IIIIf. 6 000	IIIk. 1 000
	"	IIIc. 96 500	"	"	"	IIIh. 40 000	"
	IVa. 200	IVb ¹ . 62 700	"	IVId. 20 000	"	IVIf. 1 000	IVi. 100
	"	IVb ² . 13 105	"	IVe. 2 000	"	IVIf. 4 000	IVk. 300
	"	IVc. 57 200	"	"	"	IVh. 7 000	"
	Va. "	Vb ¹ . 26 200	"	VId. 4 000	"	VIf. 5 000	Vi. 100
	"	Vb ² . 2 500	"	Ve. 200	"	VIf. 2 500	Vk. 500
	"	Vc. 13 800	"	"	"	Vh. 10 000	"
	VIa. "	VIb ¹ . 44 500	"	VIId. 1 500	"	VIIf. 800	VIi. 25
	"	VIb ² . 1 995	"	VIe. 400	"	VIIf. 2 000	VIk. 100
	"	VIc. 2 000	"	"	"	VIIh. 3 000	"
16	750 000	"	"	"	"	"	"
17	131 230	"	"	"	f 219 000	"	"
18	140 370	"	"	"	180 454	"	"
19	a. 210 000	b. 77 000	"	d. 110 000	"	"	e. 2 000
	"	c. 430 000	"	"	"	"	"
20	"	"	"	474 500	"	"	"
21	"	133 500	"	"	"	"	"
22	Ia. 330 000	Ib ¹ . 16 300	Ic ² . f 15 000	Id. 13 500	"	If. 4 500	Ii. 1 500
	"	Ib ² . 4 500	"	Ie. 6 000	"	Ig. 2 000	Ik. 37 000
	"	Ic ¹ . 90 500	"	"	"	Ih. 44 000	Il. 62 000
	IIa. 8 400	IIb ¹ . 4 000	IIc ² . 4 800	IIId. 1 000	"	IIIf. 1 500	IIi. 100
	"	IIb ² . 700	"	IIe. 19 000	"	IIIf. 800	IIk. 15 500
	"	IIc ¹ . 9 500	"	"	"	IIh. 1 800	III. 15 025
	"	"	"	"	"	"	III. 12 000
	"	"	"	"	"	"	IV. 35 500
	"	"	"	"	"	"	V. 8 100
	VIa. 1 000	VIb ¹ . 55 200	VIc ² . 57 000	VIId. 4 000	"	VIIf. 6 000	VIi. 1 000
	"	VIb ² . 3 500	"	VIe. 1 500	"	VIIf. 3 000	VIk. 12 000
	"	VIc ¹ . 110 000	"	"	"	VIIh. 20 000	VII. 35 500
	VIIa. 300	VIIb ¹ . 13 050	VIIc ² . 14 000	VIIId. 3 000	"	VIIIf. 1 700	VIIi. 200
	"	VIIb ² . 1 000	"	VIIe. 10 000	"	VIIIf. 1 500	VIIk. 11 500
	"	VIIc ¹ . 25 000	"	"	"	VIIh. 6 000	VIII. 22 000

Bij de begroting voor 1908 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
16	Ia. f 1 270 000	Ib ¹ . f 38 500	"	Id. f 60 000	"	If. f 20 500	Ii. f 1 000
	"	Ib ² . 2 000	"	Ie. 3 000	"	Ig. 3 000	Ik. 4 000
	"	Ic. 25 300	"	"	"	Ih. 45 000	"
	IIa. 55 000	IIb ¹ . 37 100	"	IIId. 80 000	"	II/. 1 200	IIi. 500
	"	IIb ² . 3 500	"	IIe. 5 700	"	IIg. 7 000	IIk. 2 000
	"	IIc. 10 000	"	"	"	IIh. 4 000	"
	IIIa. 500	IIIb ¹ . 54 200	"	IIIId. 20 000	"	III/. 7 000	IIIi. 1 000
	"	IIIb ² . 5 000	"	IIIe. 500	"	IIIg. 6 000	IIIk. 1 000
	"	IIIc. 315 100	"	"	"	IIIh. 40 000	"
	IVa. 200	IVb ¹ . 70 700	"	IVId. 30 000	"	IV/. 1 000	IVi. 100
	"	IVb ² . 13 500	"	IVe. 2 000	"	IVg. 5 500	IVk. 300
	"	IVc. 62 900	"	"	"	IVh. 7 000	"
	"	Vb ¹ . 25 700	"	Vd. 10 000	"	V/. 5 000	Vi. 100
	"	Vb ² . 2 500	"	Ve. 200	"	Vg. 3 000	Vk. 500
	"	Vc. 58 450	"	"	"	Vh. 10 000	"
	"	VIb ¹ . 50 900	"	VIId. 3 500	"	VI/. 800	VIi. 25
	"	VIb ² . 2 000	"	VIe. 600	"	VIg. 2 500	VIk. 100
	"	VIc. 4 350	"	"	"	VIh. 3 000	"
17	82 000	"	"	"	"	"	"
18	733 000	"	"	"	f 177 460	"	"
19	135 800	"	"	"	58 170	"	"
20	a. 160 000	b. "	"	d. 125 000	"	"	e. 2 000
	"	c. 440 000	"	"	"	"	"
21	"	"	"	550 000	"	"	"
22	"	139 000	"	"	"	"	"
23	Ia. 369 000	Ib ¹ . 16 000	Ic ² . f 15 000	Id. 13 500	"	If. 15 000	Ii. 1 500
	"	Ib ² . 4 500	"	Ie. 6 000	"	Ig. 2 500	Ik. 37 000
	"	Ic ¹ . 51 000	"	"	"	Ih. 44 000	Il. 62 000
	IIa. 8 300	IIb ¹ . 3 950	IIc ² . 4 500	IIId. 2 000	"	II/. 1 500	IIi. 100
	"	IIb ² . 700	"	IIe. 14 500	"	IIg. 1 600	IIk. 16 000
	"	IIc ¹ . 12 000	"	"	"	IIh. 2 000	IIl. 14 025
	"	"	"	"	"	"	III. 12 000
	"	"	"	"	"	"	IV. 35 600
	"	"	"	"	"	"	V. 8 900
	VIa. 500	VIb ¹ . 70 400	VIc ² . 57 000	VIId. 4 000	"	VI/. 4 500	VIi. 100
	"	VIb ² . 4 500	"	VIe. 500	"	VIg. 3 000	VIk. 12 000
	"	VIc ¹ . 97 600	"	"	"	VIh. 20 000	VII. 40 000
	VIIa. 300	VIIb ¹ . 13 550	VIIc ² . 14 000	VIIId. 3 000	"	VII/. 1 700	VIIi. 200
	"	VIIb ² . 1 000	"	VIIe. 10 000	"	VIIg. 2 500	VIIk. 13 000
	"	VIIc ¹ . 25 700	"	"	"	VIIh. 6 000	VIIl. 20 500

Bij de begroting voor 1907 is toegestaan voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
	"	"	"	"	"	"	VIII. f 10 300
	"	"	"	"	"	"	IX. 26 200
	"	"	"	"	"	"	X. 1 980
	"	XIb ¹ . f 35 500	XIc ² . f 32 500	XId. f 3 000	"	XIf. f 4 000	XIi. 100
	"	XIb ² . 2 000	"	XIe. 1 000	"	XIg. 3 000	XIk. 7 000
	"	XIc ¹ . 17 400	"	"	"	XIh. 8 000	XIl. 16 200
	"	XIib ¹ . 5 950	XIic ² . 10 000	XIId. 600	"	XIIf. 1 000	XIi. 50
	"	XIib ² . 900	"	XIIf. 3 500	"	XIIf. 100	XIik. 4 500
	"	XIic ¹ . 850	"	"	"	XIIf. 600	XIIl. 10 000
	"	"	"	"	"	"	XIII. 6 400
	"	"	"	"	"	"	XIV. 19 550
	"	"	"	"	"	"	XV. 1 940
	"	"	"	XVI. 2 800	"	"	XVII. 3 000
23	"	"	"	"	"	21 030	"
24	"	"	"	"	"	"	10 000
25	"	"	"	"	"	49 555	"
25a	"	"	"	"	"	141 000	"
26	"	"	"	"	"	137 750	"
27	"	"	"	"	"	54 150	"
	f 2 511 965	f 1 559 145	f 133 300	f 770 500	f 399 454	f 662 985	f 401 770

Bij de begrooting voor 1908 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Aanbouw, tuigen en uitrusten van nieuwe schepen, daaronder begrepen artillerie- en torpedo-bewapening.	Herstelling en uitrusting van schepen in en buiten dienst.	Conservatie van reserveschepen en hunne uitrustingsgoederen.	Aankoop, aanmaak en herstelling van materialen, goederen en voorwerpen voor den voorraad.	Aanschaffing, wijziging en herstelling van geschut, affutage, projectielen, handwapenen, torpedo's enz., behalve voor nieuwe schepen.	Aankoop, onderhoud en herstelling van gereedschappen en werktuigen, aanbouw, onderhoud en herstelling van werfinrichtingen, werkvaartuigen en gebouwen.	Algemeenen dienst, beproevingen en proefnemingen.
	"	"	"	"	"	"	VIII. f 10 300
	"	"	"	"	"	"	IX. 29 200
	"	"	"	"	"	"	X. 1 900
	"	XIb ¹ . f 34 700	XIc ² . f 35 500	XId. f 4 000	"	XIf. f 4 000	XIi. 100
	"	XIb ² . 3 000	"	XIe 600	"	XIg. 4 000	XIk. 7 000
	"	XIc ¹ . 12 450	"	"	"	XIh. 8 000	XIl. 16 200
	"	XIib ¹ . 5 200	XIic ² . 10 000	XIId. 600	"	XIIf. 1 000	XIli. 50
	"	XIib ² . 900	"	XIie. 5 500	"	XIig. 100	XIIk. 4 500
	"	XIic ¹ . 1 350	"	"	"	XIih. 600	XIIl. 9 100
	"	"	"	"	"	"	XIII. 6 500
	"	"	"	"	"	"	XIV. 20 000
	"	"	"	"	"	"	XV. 2 100
	"	"	"	XVI. 2 800	"	"	XVII. 4 000
24	"	"	"	"	"	21 080	"
25	"	"	"	"	"	10 000	"
25a	"	"	"	"	"	141 000	"
26	"	"	"	"	"	37 252	"
27	"	"	"	"	"	141 800	"
28	"	"	"	"	"	62 100	"
29	"	"	"	"	"	9 000	"
	f 2 814 600	f 1 719 200	f 136 000	f 957 500	f 235 630	f 715 732	f 396 500
	f + 302 635	f + 160 055	f + 2 700	f + 187 000	f — 163 824	f + 52 747	f — 5 270

BIJLAGE B VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

OVERZICHT van de sommen, uitgetrokken voor de verschillende diensten en onderwerpen, voorkomende in de IIde onderafdeeling der begroting van het Departement van Marine over 1908.

<i>Pantserschip Heemskerck.</i>		Art. 16, IV, b ¹ , f 13 300		Art. 23, XI, c ¹ , f 2 000		Art. 23, XI, b ¹ , f 1 600	
Art. 16, I, a, f	30 000	„ 16, IV, c,	31 700	„ 23, XII, b ¹ ,	500	„ 23, XI, c ¹ ,	250
„ 16, III, a,	500	„ 23, VI, b ¹ ,	22 500	„ 23, XII, c ¹ ,	750	„ 23, XII, b ¹ ,	400
„ 16, IV, a,	200	„ 23, VI, c ¹ ,	63 500		f 84 450	„ 23, XII, c ¹ ,	100
„ 23, I, a,	44 000	„ 23, VII, b ¹ ,	3 800				f 20 400
„ 23, VI, a,	500	„ 23, VII, c ¹ ,	8 700				
„ 23, VII, a,	300		f 355 800				
	f 75 500						
<i>Pantserschip 1907.</i>		<i>Pantserdekschepen.</i>		<i>Riviervaartuigen.</i>		<i>Torpedobooten.</i>	
Art. 16, I, a, f	1 240 000	Art. 16, I, c, f	20 000	Art. 16, V, b ¹ , f	1 000	Art. 16, I, b ¹ , f	500
„ 16, II, a,	50 000	„ 16, III, b ¹ ,	11 100	„ 16, V, c,	200	„ 16, I, c,	2 000
„ 18,	700 000	„ 16, III, c,	104 000	„ 16, VI, b ¹ ,	3 000	„ 16, II, b ¹ ,	100
„ 20, a,	160 000	„ 16, IV, b ¹ ,	7 400	„ 16, VI, c,	50	„ 16, III, b ¹ ,	4 300
„ 23, I, a,	325 000	„ 16, IV, c,	20 000	„ 23, XI, b ¹ ,	2 200	„ 16, III, c,	6 600
„ 23, II, a,	8 000	„ 23, I, c ¹ ,	40 000	„ 23, XI, c ¹ ,	200	„ 16, IV, b ¹ ,	5 500
	f 2 483 000	„ 23, VI, b ¹ ,	14 100	„ 23, XII, b ¹ ,	400	„ 16, IV, c,	3 000
		„ 23, VI, c ¹ ,	7 000	„ 23, XII, c ¹ ,	50	„ 16, V, b ¹ ,	2 000
		„ 23, VII, b ¹ ,	2 250		f 7 100	„ 16, V, c,	3 000
		„ 23, VII, c ¹ ,	10 000			„ 16, VI, b ¹ ,	3 000
			f 235 850			„ 16, VI, c,	1 500
<i>Vier torpedobooten, type Ophir (saldo).</i>		<i>Monitors.</i>		<i>Kanonneerbooten.</i>			
Art. 16, II, a, f	5 000	Art. 16, I, b ¹ , f	3 000	Art. 16, I, c, f	800	„ 23, I, b ¹ ,	500
„ 17,	82 000	„ 16, II, b ¹ ,	4 000	„ 16, III, b ¹ ,	500	„ 23, I, c ¹ ,	6 000
„ 18,	33 000	„ 16, V, b ¹ ,	4 000	„ 16, III, c,	3 000	„ 23, II, b ¹ ,	50
„ 19,	135 800	„ 16, V, c,	52 000	„ 16, IV, b ¹ ,	500	„ 23, VI, b ¹ ,	6 800
„ 23, II, a,	300	„ 16, VI, b ¹ ,	6 000	„ 16, IV, c,	1 500	„ 23, VI, c ¹ ,	11 600
	f 256 100	„ 16, VI, c,	2 100	„ 16, V, b ¹ ,	1 200	„ 23, VII, b ¹ ,	300
		„ 23, I, b ¹ ,	4 000	„ 16, V, c,	250	„ 23, VII, c ¹ ,	1 000
<i>Pantserschepen.</i>		„ 23, II, b ¹ ,	600	„ 16, VI, b ¹ ,	2 900	„ 23, XI, b ¹ ,	3 400
Art. 16, III, b ¹ , f	18 300	„ 23, XI, b ¹ ,	5 500	„ 23, I, c ¹ ,	1 000	„ 23, XI, c ¹ ,	6 500
„ 16, III, c,	194 000			„ 23, II, b ¹ ,	500	„ 23, XII, b ¹ ,	400
				„ 23, VI, c ¹ ,	4 000	„ 23, XII, c ¹ ,	300
				„ 23, VII, b ¹ ,	200		f 68 350
				„ 23, VII, c ¹ ,	1 500		

Schoeners bestemd tot bescherming der visscherij en politie-toezicht in de Noordzee.

Art. 16, III, b ¹ ,	f 3 000
„ 16, III, c,	2 000
„ 16, IV, b ¹ ,	6 500
„ 16, IV, c,	1 000
„ 23, VI, b ¹ ,	5 000
„ 23, VI, c ¹ ,	1 000
„ 23, VII, b ¹ ,	800
„ 23, VII, c ¹ ,	400
	<u>f 19 700</u>

Wachtschip „Adolf, Hertog van Nassau”.

Art. 16, III, b ¹ ,	f 3 500
„ 16, IV, b ¹ ,	8 000
„ 23, VI, b ¹ ,	3 000
„ 23, VII, b ¹ ,	600
	<u>f 15 100</u>

Wachtschip „Admiraal van Wassenaar”.

Art. 16, I, b ¹ ,	f 3 000
„ 16, II, b ¹ ,	13 000
„ 23, I, b ¹ ,	4 000
„ 23, II, b ¹ ,	900
	<u>f 20 900</u>

Instructie- en logementschepen.

Art. 16, I, b ¹ ,	f 3 000
„ 16, II, b ¹ ,	3 000
„ 16, III, b ¹ ,	11 000
„ 16, III, c,	4 500
„ 16, IV, b ¹ ,	27 000
„ 16, IV, c,	5 200
„ 16, V, b ¹ ,	16 000
„ 16, V, c,	2 000
„ 16, VI, b ¹ ,	35 000
„ 23, I, b ¹ ,	2 500
„ 23, II, b ¹ ,	300
„ 23, VI, b ¹ ,	15 000
„ 23, VI, c ¹ ,	10 000
„ 23, VII, b ¹ ,	4 600
„ 23, VII, c ¹ ,	3 100
„ 23, XI, b ¹ ,	20 000
„ 23, XI, c ¹ ,	2 500
„ 23, XII, b ¹ ,	3 300
	<u>f 168 000</u>

Diversen.

Art. 16, I, b ¹ ,	f 29 000
„ 16, I, c,	2 500
„ 16, II, b ¹ ,	17 000
„ 16, II, c,	10 000
„ 16, III, b ¹ ,	2 500
„ 16, III, c,	1 000
„ 16, IV, b ¹ ,	2 500
„ 16, IV, c,	500
„ 16, V, b ¹ ,	1 500
„ 16, V, c,	1 000
„ 16, VI, b ¹ ,	1 000
„ 16, VI, c,	500
„ 20, c,	440 000
„ 20, e,	2 000
„ 23, I, b ¹ ,	5 000
„ 23, I, c ¹ ,	4 000
„ 23, II, b ¹ ,	2 100
„ 23, II, c ¹ ,	12 000
„ 23, VI, b ¹ ,	3 500
„ 23, VI, c ¹ ,	500
„ 23, VII, b ¹ ,	1 000
„ 23, VII, c ¹ ,	1 000
„ 23, XI, b ¹ ,	2 000
„ 23, XI, c ¹ ,	1 000
„ 23, XII, b ¹ ,	200
„ 23, XII, c ¹ ,	150
„ 23, XVI,	2 800
„ 23, XVII,	4 000
	<u>f 550 250</u>

Inrichtingen behoorende tot de actieve zeemacht (torpedodienst, enz.).

Art. 16, I, b ² ,	f 2 000
„ 16, II, b ² ,	3 500
„ 16, III, b ² ,	5 000
„ 16, IV, b ² ,	13 500
„ 16, V, b ² ,	2 500
„ 16, VI, b ² ,	2 000
„ 23, I, b ² ,	4 500
„ 23, II, b ² ,	700
„ 23, VI, b ² ,	4 500
„ 23, VII, b ² ,	1 000
„ 23, XI, b ² ,	3 000
„ 23, XII, b ² ,	900
	<u>f 43 100</u>

Conservatie van reserveschepen en hunne uitrusting.

Art. 23, I, c ² ,	f 15 000
„ 23, II, c ² ,	4 500
„ 23, VI, c ² ,	57 000
„ 23, VII, c ² ,	14 000
„ 23, XI, c ² ,	35 500
„ 23, XII, c ² ,	10 000
	<u>f 136 000</u>

Aankoop, aanmaak, aanschaffing en herstelling van magazijnsgoederen.

Art. 16, I, d,	f 60 000
„ 16, II, d,	80 000
„ 16, III, d,	20 000
„ 16, IV, d,	30 000
„ 16, V, d,	10 000
„ 16, VI, d,	3 500
„ 20, d,	125 000
„ 21, a,	182 000
„ 21, b,	48 000
„ 23, I, d,	13 500
„ 23, II, d,	2 000
„ 23, VI, d,	4 000
„ 23, VII, d,	3 000
„ 23, XI, d,	4 000
„ 23, XII, d,	600
	<u>f 585 600</u>

Aanmaak, aanschaffing en herstelling van artillerie- en torpedo-goederen voor den voorraad.

Art. 16, I, e,	f 3 000
„ 16, II, e,	5 700
„ 16, III, e,	500
„ 16, IV, e,	2 000
„ 16, V, e,	200
„ 16, VI, e,	600
„ 18,	177 460
„ 19,	58 170
„ 23, I, e,	6 000
„ 23, II, e,	14 500
„ 23, VI, e,	500
„ 23, VII, e,	10 000
„ 23, XI, e,	600
„ 23, XII, e,	5 500
	<u>f 284 730</u>

Werfinrichtingen en werkvaartuigen.

Art. 16, I, f,	f 20 500
„ 16, II, f,	1 200
„ 16, III, f,	7 000
„ 16, IV, f,	1 000
„ 16, V, f,	5 000
„ 16, VI, f,	800
„ 23, I, f,	15 000
„ 23, II, f,	1 500
„ 23, VI, f,	4 500
„ 23, VII, f,	1 700
„ 23, XI, f,	4 000
„ 23, XII, f,	1 000
	<u>f 63 200</u>

Gebouwen.

Art. 16, I, g,	f 3 000
„ 16, II, g,	7 000
„ 16, III, g,	6 000
„ 16, IV, g,	5 500
„ 16, V, g,	3 000
„ 16, VI, g,	2 500
„ 23, I, g,	2 500
„ 23, II, g,	1 600
„ 23, VI, g,	3 000
„ 23, VII, g,	2 500
„ 23, XI, g,	4 000
„ 23, XII, g,	100
	<u>f 40 700</u>

Gereedschappen en werktuigen van algemeen aard.

Art. 16, I, h,	f 45 000
„ 16, II, h,	4 000
„ 16, III, h,	40 000
„ 16, IV, h,	7 000
„ 16, V, h,	10 000
„ 16, VI, h,	3 000
„ 23, I, h,	44 000
„ 23, II, h,	2 000
„ 23, VI, h,	20 000
„ 23, VII, h,	6 000
„ 23, XI, h,	8 000
„ 23, XII, h,	600
	<u>f 189 600</u>

<i>Proefnemingen.</i>		Art. 23, II, k, f 16 000		<i>Kosten der magazijnen van</i>		<i>Nieuwe werken, huur van</i>	
Art. 16, I, i, f	1 000	" 23, VI, k,	12 000	<i>scheepsbouw en uitrusting.</i>		<i>terreinen enz., gemeente-</i>	
" 16, II, i,	500	" 23, VII, k,	13 000	Art. 23, IV, f	35 600	<i>en polderlasten.</i>	
" 16, III, i,	1 000	" 23, XI, k,	7 000	" 23, IX,	29 200	Art. 26,	f 37 252
" 16, IV, i,	100	23, XII, k,	4 500	" 23, XIV,	20 000		
" 16, V, i,	100	f 97 400		f 84 800			
" 16, VI, i,	25					<i>Subsidie aan de gemeente</i>	
" 23, I, i,	1 500	<i>Mindere geëmployeerden.</i>		<i>Kosten der magazijnen van</i>		<i>Amsterdam.</i>	
" 23, II, i,	100	Art. 23, I, l, f	62 000	<i>kleding en levensmiddelen.</i>		Art. 26 a,	f 141 000
" 23, VI, i,	100	" 23, II, l,	14 025	Art. 23, V, f	8 900	<i>Onderhoudswerken.</i>	
" 23, VII, i,	200	" 23, VI, l,	40 000	" 23, X,	1 900	Art. 27,	f 141 800
" 23, XI, i,	100	" 23, VII, l,	20 500	" 23, XV	2 100		
" 23, XII, i,	50	" 23, XI, l,	16 200	f 12 900		<i>Werkstoomwerktuigen.</i>	
f 4 775		" 23, XII, l,	9 100	<i>Kosten buitenslands.</i>		Art. 28,	f 27 100
		f 161 825		Art. 21, a, f	320 000	<i>Licht, water enz.</i>	
<i>Algemeene dienst, wachten,</i>		<i>Kosten der politie.</i>		" 22,	139 000	Art. 28,	f 35 000
<i>en toelagen.</i>		Art. 23, III, f	12 000	f 459 000		<i>Kosten in verband met</i>	
Art. 16, I, k, f	4 000	" 23, VIII,	10 300	<i>Kosten der werkvaartuigen.</i>		<i>defensie.</i>	
" 16, II, k,	2 000	" 23, XIII,	6 500	Art. 24,	f 21 080	Art. 29,	f 9 000
" 16, III, k,	1 000	f 28 800		<i>Reis- en verblijfkosten.</i>			
" 16, IV, k,	300			Art. 25,	f 10 000		
" 16, V, k,	500						
" 16, VI, k,	100						
" 23, I, k,	37 000						

BIJLAGE C VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERGELIJKEND OVERZICHT der bedragen welke op de verschillende artikelen der begrootingen voor 1907 en 1908 zijn uitgetrokken.

Toegestaan voor 1907.		Geraamd voor 1908.		Meer	Minder
Art.	Bedrag.	Art.	Bedrag.	dan in 1907.	

Iste AFDEELING.

(Militaire uitgaven.)

Iste Onderafdeeling.

1	f	12 000,00	1	f	12 000,00		
2		106 850,00	2		109 672,50 ^s	f	2 822,50 ^s
3		6 025,00	3		6 020,83 ^s		f 4,16 ^s
4		42 193,66 ^s	4		40 152,00		2 041,66 ^s
5		20 540,00	5		20 540,00		
6		25 444,00	6		25 360,00		84,00
7		51 104,00	7		51 820,00		716,00
8		39 341,00	8		42 463,89		3 122,22
9		67 050,00	9		67 250,00		200,00
10		2 400,00	10		3 350,00		950,00
11		16 150,00	11		17 800,00		1 650,00
11a		2 500,00	12		3 000,00		500,00
12		4 720,00	13		4 820,00		100,00
13		1 690,00	14		4 940,00		3 250,00
14		14 000,00	15		14 000,00		
	f	412 008,33 ^s		f	423 189,23	f	13 310,72 ^s
				Meer . .	f	11 180,89 ^s	f 2 129,83

IIdc Onderafdeeling.

15	f	1 741 185,00	16	f	2 505 025,00	f	763 840,00
16		750 000,00	17		82 000,00		f 668 000,00
17		350 230,00	18		910 460,00		560 230,00
18		320 824,00	19		193 970,00		126 854,00
19		829 000,00	20		727 000,00		102 000,00
20		474 500,00	21		550 000,00		75 500,00
21		133 500,00	22		139 000,00		5 500,00
22		1 426 395,00	23		1 445 475,00		19 080,00
23		21 030,00	24		21 080,00		50,00
24		10 000,00	25		10 000,00		
25		49 555,00	26		37 252,00		12 303,00
25a		141 000,00	26a		141 000,00		

Toegestaan voor 1907.		Geraamd voor 1908.		Meer	Minder
Art.	Bedrag.	Art.	Bedrag.	dan in 1907.	
26	f 137 750,00	27	f 141 800,00	f 4 050,00	"
27	54 150,00	28	62 100,00	7 950,00	"
"	"	29	9 000,00	9 000,00	"
	f 6 439 119,00		f 6 975 162,00	f 1 445 200,00	f 909 157,00
			Meer	f 536 043,00	

IIIde Onderafdeeling.

28	f 368 715,00	30	f 358 090,00	"	f 10 625,00
28a	20 750,00	31	39 917,00	f 19 167,00	"
29	59 570,00	32	59 520,00	"	50,00
30	84 818,33	33	88 142,00	3 323,67	"
31	159 790,00	34	165 707,00	5 917,00	"
32	49 815,00	35	56 148,00	6 333,00	"
33	2 582 486,00	36	2 729 000,00	146 514,00	"
34	72 000,00	37	92 100,00	20 100,00	"
35	155 000,00	"	"	"	155 000,00
36a	94 358,36 ⁵	38a	98 992,59	4 634,22 ⁵	"
36b	71 541,40	38b	71 248,77	"	292,63
37a	8 769,90	39a	8 689,90	"	80,00
37b	4 618,33	39b	5 236,72	618,39	"
38a	20 830,48	40a	21 144,50	314,02	"
38b	41 017,38	40b	38 078,55	"	2 938,83
39a	7 782,00	41a	7 782,00	"	"
39b	17 700,00	41b	17 300,00	"	400,00
39c	6 000,00	41c	6 000,00	"	"
40a	23 821,66 ⁵	42a	26 519,50	2 697,83 ⁵	"
40b	15 425,00	42b	15 700,00	275,00	"
41	1 000,00	43	1 500,00	500,00	"
42	62 100,00	44	55 000,00	"	7 100,00
43	10 950,00	45	10 950,00	"	"
44	836 481,45	46	850 000,00	13 518,55	"
45a	8 157,45	47a	8 336,20	178,75	"
45b	34 921,00	47b	34 721,00	"	200,00
46	67 941,00	48	72 418,00	4 477,00	"
47	19 850,00	49	20 915,00	1 065,00	"
48	84 600,00	50	82 500,00	"	2 100,00
49	61 000,00	51	61 000,00	"	"
50	39 300,00	52	43 600,00	4 300,00	"
51	9 000,00	53	6 000,00	"	3 000,00
52	9 450,00	54	9 900,00	450,00	"
	f 5 109 559,75		f 5 162 156,73	f 234 383,44	f 181 786,46
			Meer . .	f 52 596,98	

Toegestaan voor 1907.		Geraamd voor 1908.		Meer	Minder
Art.	Bedrag.	Art.	Bedrag.	dan in 1907.	

IVde Onderafdeeling.

53	f 900,00	55	f 1 800,00	f 900,00	
54	650,00	56	800,00	150,00	"
55	100,00	57	100,00	"	"
56a	23 100,00	58a	22 987,50	"	f 112,50
56b	13 000,00	58b	13 000,00	"	"
	f 37 750,00		f 38 687,50	f 1 050,00	f 112,50
			Meer . . .	f 937,50	

Vde Onderafdeeling.

57	f 2 348 614,50	59	f 2 447 830,00	f 99 215,50	"
58	20 000,00	60	18 000,00	"	f 2 000,00
59a	1 500,00	61a	1 500,00	"	"
59b	1 500,00	61b	1 000,00	"	500,00
60	Memorie.	62	Memorie.	"	"
61	866,00	63	866,00	"	"
62	5 258,00	64	4 917,00	"	341,00
63	9 500,00	65	9 500,00	"	"
64	6 100,00	66	6 630,00	530,00	"
65	41 320,00	67	45 000,00	3 680,00	"
66	4 700,00	68	4 700,00	"	"
66bis	Memorie.	69	1 000,00	1 000,00	"
67	14 500,00	70	18 500,00	4 000,00	"
68	6 000,00	71	7 500,00	1 500,00	"
69	1 000,00	72	1 000,00	"	"
70	3 000,00	73	3 000,00	"	"
71	700,00	74	900,00	200,00	"
72	1 000,00	75	1 000,00	"	"
73	2 000,00	76	2 500,00	500,00	"
74	500,00	77	1 000,00	500,00	"
75	100,00	78	200,00	100,00	"
	f 2 468 158,50		f 2 576 543,00	f 111 225,50	f 2 841,00
			Meer . . .	f 108 384,50	

2de AFDEELING.

Niet-militaire uitgaven.

Iste Onderafdeeling.

76	f 31 300,00	79	f 33 000,00	f 1 700,00	"
77a	33 220,00	80a	33 540,00	320,00	"
77b	25 715,00	80b	28 115,00	2 400,00	"
77c	"	80c	"	"	"
78	10 700,00	81	11 200,00	500,00	"

Toegestaan voor 1907.		Geraamd voor 1908.		Meer	Minder
Art.	Bedrag.	Art.	Bedrag.	dan in 1907.	
79	f 10 000,00	82	f 10 000,00	"	"
80	54 530,00	83	53 330,00	"	f 1 200,00
81	12 500,00	84	14 500,00	f 2 000,00	"
82	1 376 300,00	85	1 399 200,00	22 900,00	"
83	1 100,00	86	1 100,00	"	"
84a	225 150,00	87a	184 250,00	"	40 900,00
84b	254 600,00	87b	262 280,00	7 680,00	"
85	29 000,00	88	26 000,00	"	3 000,00
86	15 000,00	89	18 300,00	3 300,00	"
87	9 500,00	90	6 500,00	"	3 000,00
88a	15 840,00	91a	14 480,00	"	1 360,00
88b	10 000,00	91b	6 300,00	"	3 700,00
88c	1 000,00	91c	850,00	"	150,00
89	61 000,00	92	61 000,00	"	"
90	2 050,00	93	13 150,00	11 100,00	"
91a	16 060,00	94a	16 360,00	300,00	"
91b	4 300,00	94b	4 300,00	"	"
92	50 380,00	95	47 880,00	"	2 500,00
93	229 500,00	96	239 320,00	9 820,00	"
94	566 594,00	97	342 782,00	"	223 812,00
	f 3 045 339,00		f 2 827 737,00	f 62 020,00	f 279 622,00
				Minder	f 217 602,00

IIde Onderafdeeling.

95	f 17 041,00	98	f 17 716,00	f 675,00	"
96	5 650,00	99	6 150,00	500,00	"
97	300,00	100	300,00	"	"
98a	10 595,00	101a	10 715,00	120,00	"
98b	9 000,00	101b	9 000,00	"	"
	f 42 586,00		f 43 881,00	f 1 295,00	"
			Meer	f 1 295,00	

IIIde Onderafdeeling.

99	f 261 198,00	102	f 277 361,00	f 16 163,00	"
100	500,00	103	Memorie.	"	f 500,00
101	434,00	104	434,00	"	"
102	100,00	105	60,00	"	40,00

Toegestaan voor 1907.		Geraamd voor 1908.		Meer	Minder
Art.	Bedrag.	Art.	Bedrag.	dan in 1907.	
103	f 680,00	106	f 640,00	"	f 40,00
104	300,00	107	300,00	"	"
105	500,00	108	500,00	"	"
	<u>f 263 712,00</u>		<u>f 279 295,00</u>	f 16 163,00	f 580,00
			Meer	<u>f 15 583,00</u>	

3de AFDEELING.

106	f 60 000,00	109	f 60 000,00	"	"
-----	-------------	-----	-------------	---	---

RECAPITULATIE.

Onder- afd.	Toegestaan voor 1907.	Geraamd voor 1908.	Meer	Minder
			dan in 1907.	

1ste AFDEELING.

I	f 412 008,33 ^s	f 423 189,23	f 13 310,72 ^s	f 2 129,83
II	6 439 119,00	6 975 162,00	1 445 200,00	909 157,00
III	5 109 559,75	5 162 156,73	234 383,44	181 786,46
IV	37 750,00	38 687,50	1 050,00	112,50
V	2 468 158,50	2 576 543,00	111 225,50	2 841,00
	<u>f 14 466 595,58^s</u>	<u>f 15 175 738,46</u>	<u>f 1 805 169,66^s</u>	<u>f 1 096 026,79</u>

2de AFDEELING.

I	f 3 045 339,00	f 2 827 737,00	f 62 020,00	f 279 622,00
II	42 586,00	43 881,00	1 295,00	"
III	263 712,00	279 295,00	16 163,00	580,00
	<u>f 3 351 637,00</u>	<u>f 3 150 913,00</u>	<u>f 79 478,00</u>	<u>f 280 202,00</u>
Afd.				
1	f 14 466 595,58 ^s	f 15 175 738,46	f 1 805 169,66 ^s	f 1 096 026,79
2	3 351 637,00	3 150 913,00	79 478,00	280 202,00
3	60 000,00	60 000,00	"	"
	<u>f 17 878 232,58^s</u>	<u>f 18 386 651,46</u>	<u>f 1 884 647,66^s</u>	<u>f 1 376 228,79</u>
			Meer	<u>f 508 418,87^s</u>